

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

Titel: kontanthjælps- og uddannelsesreformens betydning for sociale problemer.

Title: The role of the social assistance and education reforms for social problems.

Hermeneutisk videnskabsteoretisk undersøgelse.

Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, August 2017.

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde Aalborg Universitet.

Modul 4.

Anslag/Typeenheder; 170,818.

Gruppe; 25.

Gruppemedlemmer; Sue-Lie Bruun Rath - 20150876 & Dennis Rønn - 20150845

Vejleder; Andreas Møller Jørgensen

Abstract.

This master thesis is an inductive survey and is based on a curiosity in how the social work is navigating in the employment arena, when it seems to be imprinted by an economic thinking. This economic thinking that the government seems to rely on is slowly getting implemented in the social work. We can say that the governments have a rational choice theory about the populations in Denmark. The rational choice theory is basic, that people assess the value of working and in the term of value, the money they can get. In a government sense (with this theory in mind) they reduce the public benefits, so there will be an economic incentive for people to take a job. In the last couple of years the public benefits have been reduced and back in 2014 the new social assistance reform saw the day. In the social assistance reform where there some news for young people in the ages from 18-29 without an education and also for the social workers in the employment area.

At first the public benefits was reduced so it was corresponding to SU (education support of the state), the earlier categories in the referral was changed and now the referral is: obvious education ready, education ready and activity ready. In this master thesis we only looked at the education- and activity ready young people and the social workers who works with them every day. In the empiricism could we illuminate several obstacles when the social work meets the employment law, when it comes to helping the young people getting an education. The social workers have a professional knowledge that is not always complementary to the employment law or the government economic thinking on the field. The young people in the new social assistance reform or education help (in danish: uddannelseshjælpen) is a group with complex problems. In the referral of the young there seems to be a conflict of interest, not only from a government perspective but also between the social workers in this examination. Also the education actions are different if you a education ready or activity ready and this have also an effect on the social work. In our survey we discovered some ethical dilemmas from the perspective of the social workers among other in the use of economic sanction. The social workers professional knowlegde came explicit in the asking of how they use the sanction and here the social workers holistic knowlegde came forward. The social workers have a theoretical knowlegde, that some of the government rules or "ideas" is not getting the young people closer to an education but can get them further away. There is a possibility that

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

young people who is dependending on benefits and then get a sanction would have to move out on the streets or start a criminal career. The social workers know that, so they try to prevent this by taking the professional knowledge and create a room for the social work in the employment area.

Indholdsfortegnelse.

Specialets opbygning.....	5
Specialets formål.	5
Forord til indledning.....	6
Indledning.....	7
-Aristoteles optik af velfærd.....	7
- Historisk afsnit.	7
-Den samfundsmæssige forargelse, ”Fattig” Carina og ”dovne” Robert.	10
Problemfelt.	11
En reducere af den offentlige forsørgelse.	12
Problemformulering.	13
Afgrænsning af genstandsfelt	13
Afgrænsning af målgruppe for undersøgelse.....	14
Videnskabsteoretisk position.....	14
Hermeneutikken.....	15
Metode til undersøgelse.....	16
Den induktive metode til belysning af genstandsfeltet.....	16
-Indhentning af empiri.	16
-Datakilder.	17
- Validitet og reliabilitet i den kvalitative undersøgelsen.....	18
-Interviewguiden.....	19
-Kritik af ved benyttelse af interview.	20
-Reliabilitet og validitet i transskriptionen.	20
-Behandling af empirien.	21
Analyse af det sociale arbejde i praksis i et beskæftigelsespolitisk perspektiv.....	24
Anerkendelse i den socialfaglige beskæftigelse.	39

Den hurtige visitation.	46
Ydelsesreduktion og sanktioner i den socialfaglige praksis.	57
Sammenfatning.	72
Perspektivering.	72
- Visitationen, Kategoriseringen, Retssikkerheden og 225 timers reglen ud fra et organisatorisk- og retligt perspektiv.	72
- Produktionsskolernes himmelflugt.	74
Konklusion.	76
Bibliografi.	78

Specialets opbygning.

I de første afsnit vil vi gennemgå en historisk gennemgang af beskæftigelsespolitikken for at klarlægge de diskurser, som kendetegner beskæftigelsespolitikken anno 2017. Dette er med til at skabe en grundlæggende forståelse for de rammer det sociale arbejde i praksis udføres i. Derefter redegør vi for vores problemfelt samt problemformuleringen. I det efterfølgende afsnit beskrives den anvendte metode til indhentning af den undersøgte empiri og den anvendte metode til den senere analyse. I analysen belyses flere problemstillinger i det sociale arbejde ud fra den givne politiske diskurs. Disse problemstillinger ses som værende af etiske- såvel som af juridiske karakter inden for det socialfaglige beskæftigelsesområdet.

Specialets formål.

Er at belyse hvordan frontlinjemedarbejderne skaber et socialfagligt råderum i de etiske dilemmaer der opstår når det sociale arbejder skal være i konsensus til beskæftigelsespolitikken.

Forord til indledning.

I januar 2014 skete der en forandring af kontanthjælpen for unge under trediven som hverken havde uddannelse eller var tilknyttet arbejdsmarkedet. Kontanthjælpsreformens intention med de unge er først og fremmest at de ikke skal være i kontanthjælpssystemet, hvilket er tilfældet med cirka 50.000 unge under trediven år. Hensigten med uddannelseshjælpen er derfor at få de unge ud af den offentlige forsørgelses kultur og få dem i gang med en uddannelse og – ikke mindst – sørge for, at de gennemfører en uddannelse (Arbejdsmarkedrekruttering, 2014, s. bilag c) Kontanthjælp og uddannelseshjælp er målrettet personer, der ikke kan forsørge dem selv eller deres familier. Kontanthjælp udbetales til personer, der er over 30 år eller ældre, samt til personer under 30 år med en uddannelse. Uddannelseshjælpen udbetales til personer, der er under 30 år og som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse (bm.dk). Ifølge Danmarks statistik er det blevet opgjort i første kvartal i 2017, at 54.421 modtager uddannelseshjælp (Statistikbanken, 2017)

I kommende afsnit præsenteres i hovedtræk udviklingen og reguleringen i velfærdspolitikken, som har fundet sted i perioden fra 1980'erne, og fremefter, til år 2014 med kontanthjælpsreformens ikrafttrædelse hvor alle unge under 30 år uden en kompetencegivende uddannelse fik et uddannelsespålæg. Når udviklingen er relevant at belyse i forhold til specialet skyldes det, at vi ønsker at give læseren indblik i den samfundsudvikling, som har fundet sted i retning af neoliberalisme og konkurrencestat. En udvikling man ikke kan se bort fra, men er væsentlig for forståelsen af specialets problemfelt, idet kontanthjælpsreformen historisk er tilvejebragt gennem den samfunds politiske udvikling. Det er samtidig med til skabe forståelse for hvordan det sociale arbejde påvirkes af de politiske strømninger på beskæftigelsesområdet og i sidste instans frontlinjemedarbejdernes praksis.

Eftersom samfundet er en foranderlig størrelse, vil en overordnet gennemgang derfor bidrage til forståelse af, hvordan den politiske styring i velfærdsstaten har forandret sig markant op gennem årene. Ikke mindst i forhold til udviklingen i den politiske norm- og værdisætning, som ændrer karakter i perioden fra passivlinjen (forsørgelsespolitik) til aktivlinjen (beskæftigelsespolitik)

Indledning.

I forhold til det nærværende projekt finder vi det komplementær at kort beskrive velfærdstaten ud fra Aristoteles optik, for dernæst at belyse den samfundsmæssige- og politiske udvikling der har genereret Danmarks nuværende position inden for social- og beskæftigelsespolitikken.

-Aristoteles optik af velfærd.

Aristoteles perspektiv på velfærd er, at det højeste et individ og samfund kan opnå er når det går i samspil med hinanden, det er dermed velfærdsgivende for mennesket at bidrage til samfundets krav og handler i overensstemmelse med de politiske intentioner samt normer (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne', 2015, s. 146) Disse regler, normer og værdier bliver til ved at mennesket indlæres i disse gennem samfundets krav og holdninger.

...Velfærden er dog ikke kun betinget af, at vi i vore handlinger lader os vejlede af fornuftsrationementer... (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne', 2015, s. 147)

om det er ret eller forkert har tillige også at gøre om man har mangel på økonomiske midler, sociale relationer Derfor i forhold til Aristoteles optik på den gode velfærd, er der i dagens Danmark ikke alle der ynder at fordre det velfærdsgivende liv for sig selv og Staten (Ibid.)

Den institutionelle velfærdsstat som Danmark er kendt for fordeler ressourcerne i samfundet, nyde efter behov. I det sociale arbejde har frontlinjemedarbejderen dermed en væsentlig rolle i at støtte om borgerens muligheder, ønsker og potentialer for dermed, at borgeren lever op til det velfærdsgivende samfund i et Aristoteles optik (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne', 2015, s. 148)

- Historisk afsnit.

I forhold til ovenstående afsnit vil vi her skildre et historisk oprids for der at belyse hvilke intentioner beskæftigelses- og socialpolitikken har gennemgået for at opnå det velfærdsgivende samfund.

Den økonomiske- og sociale udfordring i midt 80'erne udsprang, ved at man var bekymret for samfundsøkonomien, på grund af den markante stigning af borgere der blev visiteret til før-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

tidspension, som lov om social pension fra 1984 tillod ”På et kombineret grundlag af helbredsmæssige og sociale kriterier” (Bømler, 2011, s. 73, 74)

Ligeledes var der fokus på de sociale problemer, der kom i kølvandet af at være uden nogen form for beskæftigelse. Dermed gjorde man op med ideologien om mere hjælp altid var den rigtige hjælp, og erstattet det med hjælp til selvhjælp (Ibid). Dette betød at man nu skulle yde for at kunne nyde, og dermed kunne man ikke længere være passiv på offentlige ydelser, såsom kontanthjælp og indrette livet derefter.

Alle der var på offentlig forsørgelse, skulle nu visiteres til job lignende tilbud/aktivering. En foranstaltning der havde til formål at opkvalificere de ledige, og på sigt få dem tilknyttet til arbejdsmarkedet. ”De der kan yde noget, skal have et tilbud, som de ikke kan sige nej til” Hensigten med dette var at bidrage til borgerens selvforsørgelse, og borgerne havde dermed pligt til at udvikle og udnytte deres arbejdsevne, såsom at acceptere tilbud om aktivering (Bømler, 2011, s. 74)

Et andet hovedargument for den socialpolitiske udvikling var statsrefusionen som, kommunerne hidtidige fik, blev reduceret eller bortfaldt. Kommunerne kunne hermed kun opnå statsrefusion, for en fremadrettet beskæftigelsesindsats overfor de ledige (Bømler, 2011, s. 75, 80, 81)

Af det ovennævnte, var incitamentet skabt for den socialpolitiske udvikling. Dette resulterede blandt andet i projektet ”der er brug for alle”, og målgruppen var alle på overførselsindkomst (ibid)

I socialreformens fjerde udgave fra 1998, gik man fra passivlinjen til aktivlinjen og dermed afskaffede man bistandsloven fra 1976, og erstattede den med tre nye love; lov om retssikkerhed, lov om aktiv socialpolitik og lov om social service. Et af nøglebegreberne i den socialpolitiske udvikling, var at sætte større fokus på brugerinddragelse og borgerens retssikkerhed i forhold til myndighederne (Bømler, 2011, s. 76)

For socialrådgiverprofessionen betød det, at borgerne nu skulle medvirke og inddrages i deres egen sag, idet kritikken førhen gik på, at de professionelle socialarbejdere umyndiggjorte borgere, da borgerne ikke havde indflydelse på deres egen livssituation. Set fra socialrådgiver-

Modul 4: Speciale

professionens perspektiv, kunne dette opfattes som positiv eller som en negativ foranstaltning. Den positive indfaldsvinkel var at det skulle hjælpe, og forbedre metoderne i det sociale arbejde, i praksis.

Den negative betragtning, var en manglende anerkendelse af socialrådgiverprofessionens faglighed, samt kontrol af det socialfaglige arbejde (Bømler, 2011, s. 77) I 2004 offentliggjorde socialministeriet, en evaluering af retssikkerhedslovens § 4. Rapporten viste, i en lang række tilfælde, at de professionelle socialarbejdere fortsat ikke handlede i henhold til retssikkerhedsloven, afslutningsvis i rapporten blev der konkluderet, at det skyldtes et større ressourcepres på socialrådgiverprofessionen, på grund af alle de nye retningslinjer og tiltag. (ibid:81).

Primo 2000 blev metodefriheden i socialt arbejde, i høj grad erstattet af lovbestemte metoder. Incitamentet for dette, var at gøre metoderne mere systematiske, instrumentaliseret og stricte, hvilket var med til at skabe arbejdsevne metoden, funktionsevne metoden og ressourceprofilen. Ligeledes var hensigten også, at opfylde kravene om dokumentation, samt kontrol af det udførte sociale arbejde, sluttelig også for, at fjerne blikket fra det diagnoseret menneske til, at omhandle borgerens funktionsnedsættelse, en diagnose alene skulle dermed ikke længere give adgang til offentlige serviceydelser. (Bømler, 2011, s. 73)

For socialrådgiverprofessionen betød det, at der blev pålagt større ressourcepres, idet arbejdsevne metoden skulle udmøntes i en ressourceprofil, som skulle være udarbejdet i samarbejde med borgeren, inden udgangen af ottende uge, i sager der vedrører revalidering, fleksjob og førtidspension.

I 2002 trådte arbejdsmarkedet reformen ”flere i arbejde” i kraft. Incitamentet med dette var, at få øget beskæftigelsen for de mange ledige og langtidsledige. Man gik derfor væk, fra den hidtidige procedure, om opdeling af kontanthjælps-modtager og dem som modtog arbejdsløshedsdagpenge, for nu skulle tilgangen være den samme (Bømler, 2011, s. 85)

Arbejdsmarkedsreformen bidrog til et endnu større ressourcepres for socialrådgiverprofessionen, på grund af hyppigere kontaktførelser med borgeren samt matchkategorisering af den borger i forhold til arbejdsmarkedet. Ligeledes blev socialrådgiverens etiske principper udfordret, idet de socialfaglige vurderinger kunne blive afhængige af, hvad der var bedst for kommunens økonomi, i stedet for borgerens behov. endvidere blev det sociale arbejde inden, i den offent-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

lige sektor, mere bureaukratisk, regelstyret og deraf havde socialrådgiverprofession ikke længere den samme metodefrihed (Bømler, 2011, s. 91)

-Den samfundsmæssige forargelse, ”Fattig” Carina og ”dovne” Robert.

Et andet væsentlig element for den folkelige opbakning til en ny kontanthjælpsreform kom ud af mediedækning af Fattig Carina og Dovne Robert.

Jævnfør Danmarks Statistikken var der i medio 2011 ca. 146 000 borger på kontanthjælp (www.dst.dk, 2011)

Dette signifikante antal af borger på offentligoverførelsesindkomst fik debatten til at blusse op i danske medier, udslaget for denne interesse debat udgjorde især to personligheds portrætter der blev skildret i 2011 og i 2012 og fik debatten til at eskalere proportionelt på alle platforme i det danske mediesamfund samt bidrage til det nye beskæftigelsespolitiske credo; Job og uddannelse er vejen frem.

Fattig Carina, kom ud af den politiske debat i 2011 om fattigdomsgrænsen samt i lyset af den nordiske sympati for ” de fattige” og hvem var egentlige? For at belyse dette inviteret Özlem Cekic fra Socialistisk folkeparti Joakim B. Olsen fra Liberal Alliance ud og besøge en enlig mor, der efter hensigten skulle være i målgruppen; de fattige, uheldigvis, manglende ord af bedre, viste det sig, at Carinas disponibel rådighedsbeløb lå ikke under den klassiske fattigdomsgrænse på halvdelen af en gennemsnitlig husstandsindkomst men derimod et godt stykke over medianen og dermed havde Carina et pænt beløb til forbrug mm. Historien om Carina fik stor mediedækning og det persongalleri af denne person blev hurtig omdøbt til Fattig Carina (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og ´bundgrupperne´, 2015, s. 173, 174)

Debatten klingede af prima 2012 for dermed, at blusse op igen medio 2012, da danskerne fik kendskab til en meget karakteristisk person ved navn Robert (Ibid.). Denne gang omhandlede det en langtidsledig, der åbent erklærede, i bedste tv sendetid, at han i hvert fald ikke ønskede at tage de jobs der var på markedet, og han egentligt var luddoven (Ibid.)

Den ovennævnte strofe fik med eksponentiel fart, skabt navnet; dovne Robert og en moralsk forargelse både blandt den Almene danske befolkning men i særdeleshed blandt de politiske

partier. Dovenskab og de uheldige incitamentseffekter fra kontanthjælpssystemet blev dermed en mærkesag for Liberal Alliance og den socialdemokratiske socialminister Karen Hækkerup var hurtige ude og fordømme Robert og ligesindet (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne', 2015, s. 173, 174). Denne massive mediedækning og den politiske årvågenhed over for, at det ikke kan betale sig at arbejde bidrog til skattereformen 2011 hvor der gives et ekstra beskæftigelsesfradrag for enlige forsørgere og en ny kontanthjælpsreform i 2013, hvor ydelserne blev reduceret for de unge under 30 år, dette med hensigt, at fordre et incitament for at det skal kunne betale sig, at arbejde og centralt i reformen var pligtaktivering blev et princip for alle kontanthjælpsmodtagere, man skulle ikke længere kunne tilrettelægge sit liv efter kontanthjælp og hvor der ikke blev stillet krav fra samfundet. Dette fik den tidligere klassifikation af en kontanthjælpsmodtager som værende arbejdsløs der manglede de fornødne kvalifikationer i forhold til, at kunne bestride et job på det danske arbejdsmarked. til nu skulle kontanthjælpsmodtageren ses som jobparat og som en person der mangler motivation og ikke en person der mangler kvalifikationer (Jensen & Priuer, Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne', 2015, s. 268) Velfærdsstatens diskurs gik derfor fra institutionel til en residual velfærdsstats da det ses i befolkningens holdningsskifte, at kontanthjælpsmodtagere, selvvalgt befinder sig i egen livssituation samt tillige skyldes dovenskab (Jensen & Priuer:2015:149).

Problemfelt.

I januar 2014 skete der en forandring af kontanthjælpen for unge under tredive som hverken havde uddannelse eller var tilknyttet arbejdsmarkedet. Kontanthjælpsreformens intention med de unge er først og fremmest at de ikke skal være i kontanthjælpssystemet, hvilket er tilfældet med 50.000 unge under tredive år. Hensigten med uddannelseshjælpen er derfor at få de unge ud af den offentlige forsørgelse, få dem i gang med en uddannelse og – ikke mindst – sørge for, at de gennemfører en uddannelse (Arbejdsmarkedrekruttering, 2014, s. 2) I aftaleteksten om kontanthjælpsreformen står der således:

"Aftalepartierne er enige om, at alle unge mennesker skal have de bedste muligheder for at få en stabil og varig tilknytning til arbejdsmarkedet. Vejen hertil går for de allerfleste via ud-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

dannelse. For andre kan et job medvirke til, at den unge bliver afklaret omkring sine uddannelsesmuligheder. Derfor afskaffes kontanthjælpen for unge under 30 år uden uddannelse, og i stedet indføres en ny ydelse, uddannelseshjælp, på niveau med SU.”

Filosofien bag denne tankegang er, at de unge, der er i stand til at gennemføre en uddannelse, skal påbegynde og gennemføre en uddannelse. Omvendt skal de unge, der oplever udfordringer i forhold til en uddannelse, have den rette hjælp og støtte. Der er altså tale om, at ressourcerne skal målrettes de unge, der har det største behov (Ibid.) Ved indførelsen af uddannelsesreformen skulle frontlinjemedarbejderen arbejde ud fra en ny visitation kriterium som gjorde op med problemorienteret matchvurderinger, som tidligere har været rygraden i jobcentrenes visitation. Det betyder, at frontlinjemedarbejderen i kommunerne skal i visitationen arbejde med et ressourceorienteret tilgang det vil sige at frontlinjemedarbejderen skal møde den unge som umiddelbart job og uddannelsesparat. Den tidligere matchvurdering foregik ved den første samtale og var en vurdering af borgerens ressourcer og udfordringer i forhold til at kunne komme i beskæftigelse. Den nye visitation skal bygge på en vurdering gennem de første tre måneder, og derudover er der dannet nye visitationskategorier med fokus på, hvor uddannelsesparat den unge vurderes. De nye visitationskategorier er: Åbenlyst uddannelsesparate, uddannelsesparat og aktivitetsparate (Ibid:3) Ved visitation af de unge er der blevet udarbejdet en manual om profilafklaringsværktøjet som frontlinjemedarbejderne skal benytte for at visitere den unge i den rette kategori (Arbejdsmarkedrekruttering, 2014, s. 3, 5)

Når frontlinjemedarbejderen visiterer den unge skal kommunen fodre et uddannelsespålæg, hvis den unge ikke har en kompetencegivende uddannelse (Arbejdsmarkedrekruttering, 2014)

En reducere af den offentlige forsørgelse.

Formålet med uddannelsesydselen er, at de unge – hvis de vurderes uddannelsesparate, skal tage en uddannelse. For eksempel i Randers Kommune steg antallet af uddannelsesparate med et trylleslag fra 20 til 80 pct. Pludselig er der markant flere uddannelsesparate mennesker i de fleste byer. Det er i den forbindelse værd at bemærke, at man vurderes som uddannelsesparat, såfremt sagsbehandleren antager at vedkommende er i stand til at starte på et studie på normale vilkår inden for 3 måneder (weshelter)

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

Der er flere udfordringer i det sociale arbejde når unge kan blive fejlvisiteret og der ikke tages hensyn til de unges sociale problematikker. Blandt andet kan unge blive presset ud af deres boliger, derfor er de svære at nå i det sociale arbejde, da de oftest undgår ”systemet” ved at sove på sofaer hos forskellige mennesker. Den nye ydelse påvirker ligeledes de unge. De unge der vurderes at være uddannelsesparate/aktivitetsparate modtager en ny uddannelsesydelse på 5.857 kr. før skat. Årsindkomsten på 70.284 kr. for en ung på uddannelsesydelse ligger således et godt stykke under Danmarks nye officielle fattigdomsgrænse, der er lagt ved 103.200 kr. i årlig indtægt (weshelter)

Den tredje problemstilling at 50 procent af sengepladserne i psykiatrien er nedlagt. Det hører så med til billedet, at unge på uddannelsesydelse – i modsætning til dem på SU – ikke må tage arbejde ved siden af (weshelter) For frontlinjemedarbejderen betyder den to strenget kategoriseringspolitik, at målgruppen er blevet markant bredere idet de skal omfavne mennesker med andre problematikker end ledighed. Endvidere kan den lave uddannelseshjælp reproducere sociale problemer eftersom den ligger under den danske fattigdomsgrænse.

Problemformulering.

Af det ovennævnte er det dermed sociologisk interessant inden for det sociale arbejde, at belyse hvordan frontlinjemedarbejderne operere i den/deres socialfaglige praksis når der er en overvejende sandsynlighed for, at der opstår etiske dilemmaer som ikke er komplementær i forhold til beskæftigelseslovgivningen ud fra et frontlinjemedarbejderes perspektiv:

- Hvordan kan frontlinjemedarbejderne i arbejdet med de unge uddannelseshjælpsmodtagere håndtere beskæftigelseslovgivningen ud fra det sociale arbejdes etiske pluralisme?

Afgrænsning af genstandsfelt

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

Vores undersøgelse tager udgangspunkt i en kommune på Sydfyn, hvor vores informanter er placeret i Ungeenheden som beskæftigelsesmedarbejdere for den undersøgte målgruppe. Den fynske kommune blev udvalgt da den var tæt på en af undersøgerens bopæl, det vil hermed sige, en skønsmåssig udvælgelse (Larsen, 2010, s. 91)

Vi kontaktede en medarbejder i Ungeenheden som videre formidlede kontakten til de adspurgte informanter og spurgte om de ville deltage i et interview. Der er her tale om en slumpmæssig udvælgelse, da vi ikke selv udvalgte hvem i Ungeenheden der blev spurgt (Ibid:92). De adspurgte informanter i undersøgelsen kunne afse tiden og derfor er der ligeledes tale om en udvælgelse ved selvselektion, det vil sige, at de selv bestemte at deltage (Ibid:91). Argumentet for kun at udvælge en kommune beror på, at de unge uddannelseshjælpsmodtagere der er i risiko for at blive ekskluderet ikke alene tilhøre enkelte kommuner. Hvis vi havde valgt flere kommuner ville resultatet have båret præg af frontlinjemedarbejdernes forskellige tilgange eller den forskelligartet differentiering der er i landets kommuner kontra hensigten for lighedsprincippet. Dermed falder argumentationen på, at grund af det er en strukturel ordening (Lovgivningen) vil resultatet og generaliserbarheden kunne afdækkes med at interviewe en enkel kommune.

Afgrænsning af målgruppe for undersøgelse.

Den undersøgte målgruppe er aktivitet- og uddannelsesparate unge fra 18-29 år uden erhvervskompetence givende uddannelse. Den undersøgte gruppe indebærer ikke forsørgere og der er ikke i undersøgelsen taget højde for samlevende.

Videnskabsteoretisk position.

Vores videnskabsteoretiske position i vores undersøgelse er hermeneutisk, da vi gerne vil opnå viden og forståelse af vores problemfelt. Vi vil i dette afsnit redegøre for den hermeneutiske forståelse som tilgang i en videnskabelig undersøgelse.

Hermeneutikken.

Ophavsmanden for den Hermeneutiske disciplin kommer fra den tyske teolog og filosof, Friedrich Daniel Ernst Schiermacher og er senere videreudviklet af filosofen, Wilhelm Dilthey som er mest kendt for den hermeneutiske cirkel. Den hermeneutiske cirkel forklarer, at man som individ altid vil generere og udvikle egen forforståelse ved at undersøge et fænomen. Hermeneutikken kendetegnes som en tolkende og forståelsesorienteret tilgang som bevirker at observatøren altid (indirekte) vil påvirke fænomenets betydning i den kontekst det udspiller sig i (Juul & Pedersen, 2016, s. 66) Hermeneutikkens mantra er at man skal forstå delene ud fra helheden og helheden ud fra delene og viden opstår i et dialektisk samspil mellem forskerens forforståelse og de nye erfaringer man gør sig i forskningsforløbet (Ibid.)

Ib Andersen redegøre i artiklen, den skinbarlige virkelighed for, at forskeren aldrig vil kunne opnå den objektive tilgang, idet forskerens tilgang altid vil være værdiladet af forskerens Egen forforståelse. Ib Andersen, redegøre for fire teorier der er med til at skabe en forforståelse;

- Erfaringsteori
- Hverdagsteori
- Videnskabsteori
- Praksisteori

Disse fire teorier har en konstant subjektiv indflydelse på vores måde at se om et givent fænomenet er et problem eller ej. Med andre ord, forskeren præger fænomenet med egen forståelse (Andersen, 2013) Dermed skal forskeren være bekendt med, at som undersøger opleves verden ud fra egne præmisser. En anden forsker der vil undersøge samme genstandsfelt vil med overvejende sandsynlighed opleve fænomenet anderledes. Endvidere er det en central variabel er om det tolkes rigtigt og indsættes tolkningerne i den rette sammenhæng.

Morten Ejrnæs, skitsere hvordan samfundsvidenskabelige teorier, forskning og undersøgelser har indflydelse på praksis inden for det pædagogiske, sociale og sundhedsmæssige område.

Forholdet med teori og praksis er både kompliceret og forbundet med stærke interesser og følelser. Faggruppernes prestige, indflydelse og magt afhænger af, i hvor høj grad de kan legitimere deres arbejde med den faglighed eller vidensgrundlag, der er særegent for den enkelte faggruppe (Ejrnæs & Guldager, Helhedssyn og forklaring, 2008, s. 105)

Metode til undersøgelse

- For at belyse vores undersøgelsen har vi benyttet en induktiv tilgang. Den induktive tilgang valgte vi, da den giver os, som undersøger, en vis fleksibilitet i forhold til vores indhentning af empiri, da den induktive tilgang ikke lægger sig fast på en metode på forhånd. Samtidig er den induktive tilgang med til at opnå en helhedsforståelse af vores genstandsfelt (Larsen, 2010, s. 27)

Den induktive metode til belysning af genstandsfeltet.

Når man arbejder induktivt, betyder det, at man begynder sin undersøgelse i empirien, i den konkrete situation, og herudaf forsøger at udlede en generel sammenhæng eller et mønster, hvorimod hvis man arbejder deduktivt, tager man udgangspunkt i teorien og de generelle antagelser om virkeligheden og forsøger efterfølgende at teste antagelsen på konkrete observationer. Da vi både analyserer på interviews, reformer og artikler, så analyserer vi på en konkret situation og derudfra forsøger at finde en sammenhæng, der kan danne baggrund for vores teori (induktion & deduktion) Undersøgelsen er hermed en empirisk undersøgelse, idet analysens konklusion drages på parallelle grundlag såsom interviews, reformer, artikler mm.

-Indhentning af empiri.

Vores problemstilling bestemmer, hvilken metode vi har valgt og da vi er ude efter de bagvedliggende holdninger, det vil sige de bagvedliggende begrundelser for meningene, så er den kvalitative metode mest velegnet (Larsen, 2010, s. 28) Dette er også i forlængelse af, at vi ønsker at opnå en helhedsforståelse for, hvordan det sociale arbejde omsætter beskæftigelsespolitikken i praksis. Fordelene ved at benytte den kvalitative metode er, at man får mulig-

Modul 4: Speciale

hed for at gå i dybden i interviewet, når det er nødvendigt. Det giver bedre muligheder for at få en helhedsforståelse af problemstillingen (Ibid:31) Da vi kun havde en beskedent viden om det sociale arbejde med de unge uddannelseshjælpsmodtagere ville det ikke have været muligt med en kvantitativ undersøgelse, da udarbejdelse af gode spørgeskemaer ikke ville være en mulighed på så et beskedent vidensgrundlag. Derfor er den kvalitative metode velegnet når man har en beskedent viden om et fænomen (Ibid.). En anden fordel ved interview er, at man kan stille opfølgende spørgsmål, som kan ses i bilag A og B. På denne måde kan man få supplerende og uddybende svar, opklare misforståelser og trænge dybere ind i emnet. Det fører også til, at man får en bedre forståelse af det, der undersøges, en forståelse, som kan være nødvendig for at forklare de resultater, man er kommet frem til (Ibid:32)

Ulempen ved at benytte den kvalitative metode er, at man ikke kan generalisere ud fra interviews (Larsen, 2010, s. 32) Intervieweffekten eller kontroreffekten er en af de største ulemper ved kvalitative interview. Hermed menes, at interviewer selv eller metoden som sådan kan påvirke interview resultatet (Ibid.)

-Datakilder.

Data om disse fænomener er vigtige kilder til erkendelse (Ramian, 2012, s. 16) I vores undersøgelse af en fynsk kommune undersøge vi *systemet*, det vil sige, det sociale arbejde når det skal omsætte uddannelseshjælpen i praksis. Når vi undersøger systemet er det gennem frontlinjemedarbejderne beskrivelse af det praktiske sociale arbejde i konsensus til uddannelseshjælps beskæftigelsesrettet indsats. Hvis vi havde valgt at undersøge fænomenerne som *forløbet* eller *personer* så ville vores undersøgelse have givet en anden konklusion, men vi kan forstærke vores konklusions troværdighed (Ibid:17) For at kunne undersøge vores problemstilling er det vigtigt at undersøge det i deres naturlige sammenhæng, det vil sige, at for at vi kan undersøge vores problemstilling må vi forstå det i den kontekst det udspringer fra (Ibid:19). Ved at vi inddrager en informant der arbejder med de unge som er uddannelsesparate kan vi belyse om alle de unge som vurderes dertil rent faktisk er uddannelsesparate og ved at have to informanter der arbejder med de aktivitetsparate unge kan vi undersøge hvor socialt udsatte unge skal være for at blive visiteret hertil. Gennem disse informanter kan vi

også undersøge hvordan den socialfaglige praksis minimere risikoen for at nogle unge bliver ekskluderet jævnfør vores problemfelt. Det vil ofte være for usikkert kun at anvende en enkelt datakilde, når vi skal studere et nutidigt fænomen, hvor mange variabler er på spil. Derfor anvender vi både interviews og dokumenter som datakilder for at underbygge vores konklusion (Ibid.) Vores primære datakilde som benyttes i vores analyse er interviewene med frontlinjemedarbejderne. De sekundære datakilder vi benytter er: retskilder, kontanthjælpsreformen, artikler mm. for at underbygge vores belysning af problemstillingen.

- Validitet og reliabilitet i den kvalitative undersøgelsen.

Validitet handler om relevans eller gyldighed, det vil sige forhold, at man skal indsamle data, som er relevante i forhold til problemstillingen (Larsen, 2010, s. 94) Vores indsamlede data bygger på to interviews med frontlinjemedarbejdere som i praksis arbejder med uddannelseshjælpens målgruppe. Den ene informant arbejder med de uddannelsesparate unge og de to andre arbejder med de aktivitetsparate unge. I forbindelse med interviewene opdagede vi andre faktorer som kunne belyse vores problemstilling end dem, vi først opfattede som væsentlige (Ibid.) Det kan således ses, at selv om interviewguiden var ens struktureret (det vil sige spørgsmålene var ens) til de tre informanter, med ved udførelsen af interviewene adskilte de sig fra hinanden. For at vi kunne finde udfordringer og forståelse for det sociale arbejde i praksis måtte vi korrigere interviewguiden undervejs, det vil sige, en fleksibel proces, som kunne bidrage til mere valid information (Ibid:95) Det kan derfor ses i bilag A og B, at de adspurgte spørgsmål adskiller sig fra hinanden og nogle spørgsmål er udeladt fra det ene interview til det andet. Denne korrektion var nødvendig for at kunne opnå en større forståelsesramme for vores problemstilling.

Reliabiliteten drejer sig om nøjagtighed eller pålidelighed, det vil sige det forhold, at undersøgelsen er pålidelig, og hele processen er baseret på nøjagtighed (Larsen, 2010, s. 95) Reliabilitet i kvalitative undersøgelser er ikke så enkel at sikre, da ved interview er der stor mulighed for, at informanten/informanterne påvirkes af situationen og af interviewerens. Dette kan have betydning for, hvad der siges lige netop i den situation og på det tidspunkt. Reliabiliteten handler også om, at bearbejdningen af information foregår nøjagtigt (Ibid.) Man kan sikre en

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

høj reliabilitet ved at holde orden på interviewdata samt være så nøjagtige som muligt i behandlingen af disse. Det kritiske aspekt i reliabiliteten er, at i et givent undersøgelsesfelt må undersøgeren erkende, og ikke mindst acceptere, at man ikke kan sikre reliabiliteten fuldt ud, og i undersøgelsen må der tages hensyn til en potentiel lav reliabilitetsgrad, når man fortolker data (Ibid.)

-Interviewguiden.

Interviewviden er inspireret af forskellige filosofier (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 72) Interviewviden er produceret, rationel, samtalebaseret, kontekstuel osv. Disse sammenvævede træk danner udgangspunktet for en afklaring af, hvordan den viden, der opnås via forskningsinterviewet, er beskaffen, og for udviklingen af dets videnspotentiale (Ibid.) Da vi ønsker at opnå viden om, hvordan det sociale arbejde håndteres jævnfør vores problemstilling, så ser vi vores forskningsinterview som en byggeplads for viden (Ibid.) Interviewviden konstrueres socialt i samspillet mellem interviewer og interviewperson. Den resulterede viden er ikke blot noget, der bliver fundet, men noget der skabes aktivt gennem spørgsmål og svar, og produktet skabes af interviewer og interviewperson i fællesskab (Ibid.) Formålet med vores interviewguide er at konstruere viden i samspillet mellem informanterne og vi, som interviewere, kan bidrage til, at belyse vores problemfelt (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 18)

Da vores interview var ustrukturerede har vi benyttet en interviewguide, som er en liste med spørgsmål der er brugt som vejledning under interviewene (Larsen, 2010, s. 98) Ved at benytte denne metode skulle vi ikke styre interviewene for meget, da informanterne skulle have lov til at tale frit om det de emner vi bragte op (Ibid.), hvilket er i konsensus til at vi ønsker konstruere viden i samspillet. Under interviewene kunne vi således stille opfølgende spørgsmål, hvilket har betydet at interviewene adskiller sig fra hinanden, men ved at benytte interviewguiden som tjekliste har vi sikret, at alle spørgsmål/emner var dækket, inden interviewene blev afsluttet. Stikordene og spørgsmålene skulle tilsammen dække vores problemstilling, det vil sige, at svarene skulle give os tilstrækkelig information til at kunne drage en konklusion i forhold til vores problemstilling (Ibid)

-Kritik af ved benyttelse af interview.

Dog kan man ikke betragte forskningsinterviewet som en fuldstændig åben og fri dialog mellem ligestillede partnere og der er derfor nogle asymmetriske magtforhold i det kvalitative forskningsinterview som vi skal være bekendt med. Dette kan blandt andet være, at vi som interviewere har monopol på at fortolke på informantens udsagn. Vi som forskere har det eksklusive privilegium at fortolke og rapportere, hvad informanten virkelig mente (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 53) derfor er det vigtigt at vi som forskere er bevidste om vores egen forståelse af det vi ønsker at belyse i vores undersøgelse.

-Kritik af forskningsinterview.

Man kan ikke betragte forskningsinterviewet som en fuldstændig åben og fri dialog mellem ligestillede partnere og der er derfor nogle asymmetriske magtforhold i det kvalitative forskningsinterview som vi skal være bekendt med. Dette kan blandt andet være, at vi som interviewere har monopol på at fortolke på informantens udsagn. Vi som forskere har det eksklusive privilegium at fortolke og rapportere, hvad informanten virkelig mente (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 53) derfor er det vigtigt at vi som forskere er bevidste om vores egen forståelse af det vi ønsker at belyse i vores undersøgelse.

-Reliabilitet og validitet i transskriptionen.

Den lave reliabilitet som der i denne undersøgelse må tages hensyn til er, at der kun vil være en interviewer tilstede til at observere og tolke på de svar som informanten bidrager med i. Vi kan dog sikre en vis reliabilitet i denne forbindelse ved at transskriptionen af den indsamlede data bliver gengivet så nøjagtigt og præcis som muligt (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 206) I forhold til transskriptionens reliabilitet kan vi foretage en kontrol, at at vi begge som undersøgere uafhængigt af hinanden udskriver samme passage af vores lydoptagelse og derpå optælle og lave en liste over de ord, der er forskellige i de to transskriptioner, hvorved der tilvejebringes en kvantificeret reliabilitetskontrol (Ibid.) Dette har ikke været en mulighed vi har benyt-

tet, da vores informanter først kunne afse tid til interview sent i undersøgelsesforløbet. Derfor har undersøgelsen en svag reliabilitet.

Validiteten af vores transskription er derimod mere kompliceret at fastslå, da transskriptionen er en skriftlig konstruktion ud fra den mundtlige passage og denne kan tolkes forskelligt ud fra hvem der transskriberer: forskellige transskriptioner er konstruktioner af forskellige verdener, der hver især er udformet, så de passer til vores særlige teoretiske antagelser og giver os mulighed for at udforske deres implikationer (Ibid.), derfor skal vi i transskriptionen af vores interview være bevidste om, at transskriptionen skal være nyttig i forhold til vores problemfelt.

-Behandling af empirien.

For at skabe overblik over det indsamlede data har vi foretaget en klassifikation af uddrag over vores primær data for dermed, at kunne sammenligne lighedspunkter. På baggrund af denne klassifikation kan man ordne og sortere i empirien (Larsen, 2010, s. 120) Dette kan gøres på flere måder, men vi har valgt at benytte det (Ramian, 2012) kalder konklusionstabel. Konklusionstabellen er kendt inden for casestudier (Ramian, 2012), men vi har valgt at "låne" denne metode for at skabe overblik over vores empiri. Vi benytter konklusionstabellen for at skelne mellem lighedspunkter, men også uligheder i forbindelse med informanternes besvarelser. Ved at tage uddrag ud af den primære empiri får vi et samlet overblik og ved hjælp af konklusionstabellen kan vi nu undersøge, hvad der er relevant for vores undersøgelse samt om andre dokumenter end først antaget skal inddrages for at øge vores konklusions troværdighed (Ramian, 2012, s. 48) Vi har valgt i konklusionstabellen kun at inddrage få spørgsmål fra interviewguiden, da disse eksplicit udspringer som vores forforståelse jævnfør vores problemstilling:

Konklusionstabel over primær empiri:

Problemformulering:			
---------------------	--	--	--

<p>Hvordan kan frontlinjemedarbejderne i arbejdet med de unge uddannelseshjælpsmodtagere håndtere beskæftigelseslovgivningen ud fra det sociale arbejdes etiske pluralisme?</p>			
<p>Antagelser i interviewguide</p>	<p>Resultat for delundersøgelse. Informanternes besvarelse.</p>	<p>Argumentation i empirien</p>	<p>Resultat</p>
<p>At der en gruppe af unge som overses i kontanthjælpsreformen?</p>	<p>Ja, det ses både inden for de aktivitetsparate uddannelsesparate unge, men dette fremgår af forskellige grunde.</p>	<p>1. De uddannelsesparate unge har ifølge uddannelseshjælpen ikke markante sociale problemer nok til at blive vurderet som aktivitetsparate.</p> <p>2. Indsatserne for uddannelsesparate unge ses som mangelfuld</p>	<p>Der foreligger en uenighed om, hvad der skal til for at være aktivitetsparat. Informant for uddannelsesparate unge har et andet syn på spørgsmålet end informanterne for de aktivitetsparate</p>

		3. Administration påvirker det sociale arbejde både med de aktivitets- og uddannelsesparate unge.	
Den lavere økonomiske ydelse der udbetales har betydning for at der opstår en risikogruppe af unge	Ja, for den gruppe af unge som er i en forvejen udsat position	Hvis den unge har udgifter der har svaret til den tidligere kontanthjælpsydelse kan den nye lavere ydelse have betydning for det sociale arbejde	Den økonomiske ydelse kan have en betydning for en større socialt udsathed
Benyttes sanktionen i det sociale arbejde som straf	Både informanterne for aktivitets- og uddannelsesparate unge besvare med nej	1.Benyttes som kontaktskabende ved længere tids fravær 2.Sanktionen kan føre til større armod	Frontlinjemedarbejderne benytter kun sanktion som mulighed for at skabe kontakt med de unge
			Der er mulighed for at der opstår en risikogruppe/overset gruppe af unge som det sociale arbejde i praksis kan være udfordret i at

			hjælpe ud fra uddannelseshjælpens rammer.

Antagelserne i konklusionstabellen er, som sagt, et udspring af vores forforståelse, som fremtræder tydeligt når de skrives op i en konklusionstabel (Ramian:2012:74). Som konklusionstabellen viser forforståelse på få områder vist sig at være nogenlunde korrekte antagelser, men der er også nogle af antagelserne som må korrigeres. Når vi korrigerer vores antagelse eller forforståelse bidrager det med at finde den rigtige teori til at belyse vores empiri samt til at underbygge af vores analyse (ibid). Vi har fravalgt at lave en delkonklusion som Ramian (2012:74) ellers foreslår der gøres i konklusionstabellen, da målet var at gennemsigtgøre lighedspunkterne i den primære empiri samt vores forståelse af problemfeltet.

Analyse af det sociale arbejde i praksis i et beskæftigelsespolitisk perspektiv.

Meningen med den grundlæggende reform af kontanthjælpssystemet var, at alle ikke skæres over én kam, men i stedet mødes med klare krav og forventninger. Målet med reformen er, at flere får mulighed for at blive en del af arbejdsmarkedet (Bilag F) Med denne reformering kan det således antydes, at regeringen socialpolitik ændres ved at forlade synet på klienterne som socialt belastet, men reflekterende individer med potentiale, der kan udvikles (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 1)

En af de store ændringer i velfærdspolitikken var omlægningen af arbejdsmarkeds- og socialpolitikken i retning mod at prioritere beskæftigelse frem for alt (Guldager & Skytte, 2015, s. 95) Beskæftigelse har altid været et afgørende middel mod social marginalisering eller middel til fuldt medborgerskab. Imidlertid kan man spørge, om der er sket en målskydning, så midlet - beskæftigelse - efterhånden er blevet målet, mens målet om social inklusion efterhånden er gledet ud af syne (Ibid:96) I kontanthjælpsreformen blev det oprindelige sparemål reduceret til fordel for en forstærket indsats efter ambitionen om et "aktivt medborgerskab". I denne forbindelse indeholder reformen en række bestemmelser om omgående visitation af unge kon-

Modul 4: Speciale

tanthjælpsansøgere, individuel indsats, mentorordninger med videre (Ibid:115). Der er tale om en krævende implementeringsopgave, såfremt lovgivningens intentioner skal opfyldes (Ibid.), hvilket uden tvivl påvirker det sociale arbejdes håndtering af de unge uddannelseshjælpsmodtagere. Med hensyn til medborgerskabsperspektivet er der tale om en svækkelse af sociale rettigheder, som i nogle tilfælde kan være ganske alvorlige. Det nuanceres til gengæld af, at ungdomsperioden er blevet længere sammenlignet med for 30-40 år siden, men det gælder ikke i samme grad for alle. Svækkelsen nuanceres også af vægten på indsats for at hjælpe unge kontanthjælpsmodtagere til at forbedre deres chancer for at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Men der kan være langt fra lovgivernes (officielle) intention til implementering med succes (Ibid.) Med beskæftigelsesreformen i juni 2014 blev der dog tilføjet endnu en brik til reformkomplekset, hvor der lægges større vægt på en individualiseret, helhedsorienteret tilgang (Ibid.)

Med reformen af kontanthjælpssystemet banes vejen for at give de unge mennesker de bedste muligheder for at få en stabil og varig tilknytning til arbejdsmarkedet og den øgede uddannelsesrettede indsats både før uddannelsesstart og efterværn skal på sigt medvirke til, at fødekæden til ungdomsledighed for de unge 30-årige reduceres (ARK:2013:2). For at muliggøre de unges potentiale er der skabt nogle uddannelsesrettede indsatser som det sociale arbejde skal praktisere for at afhjælpe ungdomsledigheden. De uddannelsesrettede indsatser kan opleves som regeringens forsøg at vejlede og optimere mulighederne for kollektiv og individuel handling, da den institutionelle velfærdsstat organiserer en bestemt fordeling af ressourcerne i samfundet (nyde efter behov) og skaber betingelserne for, at det enkelte individ får mulighed for at realisere individuelle potentialer (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 1):

”...For unge skal ikke være på kontanthjælp – de skal mødes med troen på, at de har potentiale til at få en uddannelse...” (ARK:2013:1).

“...jeg synes alligevel der ligger en del tilbud i det kommunale regi som vi kan arbejde med, men man kan der var, der er mht. til projekter vi kan bevillige mentorer, praktik, arbejdstøj, AMU kurser, VUC undervisning alle de ting som klæder den unge på. Vi har også et samar-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

bejde med et psykiatrisk bosted/værested...hvor vi også kan sætte de dårlige hen...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:1)

“...som udgangspunkt er der praktikker, løntilskud og der er opkvalificering i forhold til, hvis der nogen som mangler niende klasse så har vi et samarbejde med VUC. Det kan også være vi har noget vi visiterer til, job og kompetencecentret, som hedder Karriere Hold, hvor vi egentlig visiterer over med tanke på uddannelsesafklaring, praktik i den retning, der skal ligge en eller anden plan, men de bliver visiteret til en person, en form for mentor som også kan tage snakken, hvis der er en hel masse også hvis der er noget angst...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:3)

I forlængelse af Jensen og Prieur har ovenstående citat nogle værdier som henvender sig til de frontlinjemedarbejder der skal varetage opgaven med at få de unge i uddannelse. I det politiske citat inddrages styrkeperspektivet som er en anerkendende tilgang i det sociale arbejde og som distancere sig fra diagnose og behandling, men derimod er fokuseringen på borgerens evner og potentialer (Healy, 2014, s. 200, 204) Dette kan implicit ses som at regeringen opfordre til at frontlinjemedarbejderne skal anerkende deres politiske ansvar for at forbedre borgernes sociale og politiske inklusion (Ibid:204). Informanternes citater viser, hvilke muligheder det sociale arbejde arbejder ud fra for at løfte de unges potentialer. I tilknytning hertil bliver frontlinjemedarbejdernes rolle at understøtte udviklingen i klientens potentialer og fungere som fødselshjælper for udsatte grupperes deliberative beslutningsdygtighed (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 4) Emile Durkheim, argumenterede for, at staten skal vejlede og optimere mulighederne for kollektiv og individuel handlen det vil sige, at jo større staten er, desto større frihed for den enkelte individ, idet der er staten, der frigør individet (ibid:2). Frontlinjemedarbejderne kan hjælpe den unge til at opnå frihed ved at hjælpe den unge med at indfri sine potentialer ved at tage en uddannelse og dermed blive inkluderet i samfundet:

”...Hvis man er på kontanthjælp i mange år, er der stor risiko, at man aldrig får ordentlig fodfæste eller vender tilbage til arbejdsmarkedet. Det har ikke kun betydning for den enkelte, men også for dennes familie og hele samfundet.” (ARK:2013)

Modul 4: Speciale

Det sociale, økonomiske og politiske går således i fin tråd med moderne forståelser af velfærd og det gode liv og dermed et aristotelisk menneskesyn, hvor den højeste gode, et menneske kan tilstræbe, og velfærden forløses, når vi er velfungerende i en større samfundsmæssig kontekst. Det er således i sig selv velfærdsgivende, hvis man som menneske kan opfylde sin rolle i samfundet, og hvis man i denne rolle handler i overensstemmelse med samfundsmæssige og generaliserede normer og dyder (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 3) Socialpolitikken ses her som værende en institutionel velfærdsstat. Der er dog nogle ting der peger i retning af, at socialpolitikken bevæger sig længere væk fra den institutionelle velfærdsstat og mere i retning af den residuelle velfærdsstat (Ibid:6), hvilket betyder at sker der en række forskydninger af centrale dimensioner i det sociale arbejde. Årsagerne til udsathed og fattigdom er søgt redefineret fra politisk hold. I denne forbindelse findes vidensgrundlaget i Epikur og det egoistiske menneske (Ibid:4) og det er også her vi ser managementteorier (økonomisk tænkning) omsat til socialpolitik som dermed uundgåeligt bliver implementeret i det sociale arbejde.

Ved regeringens reform af kontanthjælpssystemet for unge under tredive kan den implicite holdning være, at alle kan komme i uddannelse eller arbejde, hvis de vil, og at det kun er generøse velfærdsydelse, der forhindrer, at dette sker (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 2) I den klassiske økonomiske tænkning betragter individer som atomiserede aktører, løsrevet fra sociale relationer og motiveret af profit og jagt på nydelse. Ifølge Epikur handler det enkelte individ ud fra en individuel lyst-smarte kalkulator, er velfærd ret besat en subjektiv og individuelt anliggende, hvilket leder os frem til at forstå vor nuværende situation som selvvalgt (ibid:2). I en kombination af to menneskesyn: det aristoteliske og Epikurs kan vi belyse hvordan skiftet i socialpolitikken påvirker det sociale arbejde:

”Grundydelsen for uddannelseshjælpen fastsættes på niveau med SU-satsen, så unge får den samme indkomst på uddannelseshjælp, som når de starter på uddannelse...” (ARK:2013:2).

“Jeg har jo haft nogen hvor de har været 27 også er blevet ramt af reformen eller 25 og lige pludselig gør de langt ned i ydelse og det kan de jo godt mærke, altså almindelige regninger. Det er mere det, for nogle af det en halvering.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Ved hjælp af Epikurs menneskesyn kan vi belyse, hvordan regeringen vil udvikle det potentiale og de evner som de unge besidder igennem frontlinjemedarbejdernes praksis. Gennem belysningen af den sociale praksis kan vi efterfølgende se om der forekommer en risikogruppe af unge som bliver overset i den politiske-økonomiske tankegang og om det er muligt for det sociale arbejde at håndtere dette. Når der er grund til at inddrage Epikur, så er det på grund af, at der ses et skift i den politiske beslutningstagning – et ønske om at reducere den offentlige forsørgelse af de unge.

Dette gøres blandt andet ved:

- Uddannelsespålæg til alle unge på uddannelseshjælp
- Uddannelseshjælpen svare til SU.
- Aktivitetstillæg til aktivitetsparate unge
- Målet er uddannelse
- Den enkelte skal have ejerskab for egen indsats
- Ny visitation
- Skærpede sanktioner for kontanthjælps- og uddannelsesmodtagere (ARK:2013)

Disse klare krav og forventninger er det op til frontlinjemedarbejderne at formidle til de unge og dermed er vi tilbage ved det politiske ansvar som frontlinjemedarbejderne skal påtage sig ved at møde de unge med et aristoteliske menneskesyn. Det aristoteliske menneskesyn er udfordret når det politiske syn peger mod en form for nyttemoral og med Epikur kan den politiske menneskeopfattelse betegnes at nærme sig den residuelle velfærdsstatsmodel (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 5) I den residuelle velfærdsstat er ydelserne meget lave og målrettet de befolkningsgrupper, der ikke selv kan holde sig selv over eksistensminimum. I denne forbindelse hermed bliver indholdet i det sociale arbejde med afsæt i regler at kontrollere og afgøre hjælpsøgende udsathed, om der reelt er brug for hjælp og at teste de fattiges arbejdsvillighed (Ibid) At der kan foretages en kobling mellem det epikuræiske menneske og den residuelle velfærdsstatsmodel, skyldes, at det er forbundet med dis-velfærd at skulle betale skat. Skattebetaling ansues som en form for tvangsarbejde, som det egoistiske menneske ønsker at undgå. Derfor vil generøse velfærdsydelser blot fostre soci-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

ale problemer i form af fattigdoms- og afhængighedskulturer og dermed generere overbelastning på velfærdsstaten (Ibid.):

”Kontanthjælpsreformen introducerer en ny ydelse til unge under 30 år, der tidligere ville have søgt om kontanthjælp. Nu kan de enten søge uddannelseshjælp eller kontanthjælp – afhængig af deres uddannelsesniveau. Filosofien bag denne tilgang er, at de unge, der er i stand til at gennemføre en uddannelse, skal påbegynde og gennemføre en uddannelse. Omvendt skal de unge, der oplever udfordringer i forhold til en uddannelse, have den rette hjælp og støtte. Der er altså tale om, at ressourcerne skal målrettes de unge, der har det største behov.” (Manual for uddannelseshjælpen:2014, bilag C:1)

I det første citat ser man, at den politiske tænkning er præget af den epikuræiske tankegang, men man ser også at socialpolitikken påvirkes af managementteoriene. For at kunne belyse, hvordan frontlinjemedarbejdernes arbejde i praksis håndterer og styrker den unge mod uddannelse er det vigtigt at se på, hvilke handlings- og styringsidealer der ligger til grund for det sociale arbejde. Da vi har fokus på det sociale arbejde inddrages der to ud af de fire idealtypiske handlingsrationaler: det bureaukratiske og det fagprofessionelle. Med handlingsrationaler menes her rationaler, som udgør, implicite forudsætninger for en bestemt praksis i en bestemt organisation. Handlingsrationalet angiver således en fælles måde at tænke og handle på (Bundesen & Hansen, 2011, s. 52) De to handlingsrationaler vi benytter er den bureaukratiske og det fagprofessionelle.

Vi benytter begreberne handlingsrationaler, men Dorte Caswell udviklede i beskrivelsen af socialarbejderens praksis fire praksislogikker i socialarbejderens praksis, som minder om de begreber vi benytter. Dorte Caswell angiver to former for professionsorientering og systemorientering. De fagligt orienterede praksislogikker er enten omsorgsorienteret (den individorienterede) eller inklusionsorienterede (den omverdensorienterede). De systemorienterede praksislogikker er dels administrativt orienterede (den individuelorienterede) eller den sanktionerende (den omverdensorienterede), denne vil vi referere til senere i vores analyse. De sidste to praksislogikker minder meget om det, der her kaldes bureaukratiske og NPM's handlingsrationale (Bundesen & Hansen, 2011, s. 61)

Modul 4: Speciale

Det bureaukratiske handlingsrationale er fokuseret på den organisationstænkning og selve praksis. Der er nogle underpunkter der træder frem i det bureaukratiske handlingsrationale: at der er en klar og entydig arbejdsdeling i organisationen, at organisationen er hierarkisk, det vil sige, at alle ansatte har én og kun én foresat og at beslutninger træffes på grundlag af generelle regler (Bundesen & Hansen, 2011, s. 53) Der er nogle af underpunkterne som ikke nævnes i dette rationale, da vi empirisk ikke har kunnet underbygge dette.

Inden reformen af kontanthjælpssystemet for unge under tredive sås der en organisatorisk opdeling, hvor den økonomiske opgave var udskilt fra sagsbehandlingen og placeret i et kommunalt ydelseskontor og som var adskilt fra jobcenterets arbejde med borgeren (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 193) For det andet sås der at det socialfaglige arbejde var opsplittet, det var blevet skilt i et beskæftigelsesorienteret arbejde, der blev varetaget af jobcentret, og i den øvrige del af det sociale arbejde, var placeret i andre dele af den kommunale forvaltning (Ibid.) Arbejdet med de svageste grupper kan siges tidligere at have bestået af to opgaver: på den ene side en økonomisk opgave, der bestod i at sikre den ledige et forsørgelsesgrundlag, hvilket skete i forbindelse med godkendelse og tildeling af kontanthjælp (nu ændret til uddannelseshjælp for unge under tredive), og på den anden side en faglig opgave, der bestod i at forbedre livskvaliteten for målgruppen, hvilket skete mellem forskellige sociale indsatser. Hvor den første var en økonomisk administrativ orienteret opgave, var den sidste en socialfaglig og klientorienteret opgave. Der var samlet tale om, at der var sket et brud med den helhedsorientering af indsatsen i forhold til de svageste målgrupper (ibid). Ved reformeringen ændrede regeringen på de organisatoriske rammer:

”Indsats i nærmiljøet, hvor uddannelse er i centrum. I dag varetager jobcentret indsatsen for unge uden uddannelse. Aftalepartierne er enige om, at unge mennesker uden uddannelse ikke bør have deres gang i et jobcenter. Fremover er målet derfor, at indsatsen for unge uden uddannelse bør foregå i et miljø, hvor uddannelse er i centrum...der afsættes dermed en pulje, så de kommuner, der vil skabe nye organisatoriske rammer for uddannelsesindsatsen, kan søge midler til det” (ARK:2013:3)

Den undersøgte kommune har i forbindelse med reformering valgt at ændre de organisatoriske rammer:

”...man kan sige, at den udfordring vi står i lige nu, det er meget omstrukturering, altså det er simpelthen det med at de mennesker vi før har brugt skal til at være en del af jobcentret på den anden måde, skal fysiske skifte arbejdsplads, skifter titler og måske er der nogle arbejdsfunktioner hvor man ikke rigtig ved hvem der tager.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:3).

“...vil der optimalt set være et møde, måske når de er 1, hvor man siger nu nærmere vi sig, hvad skal planen være, fordi der er jo sådan set ikke et skel i den unges liv når de bliver 18, det er jo lovgivningen der ændre sig...så er der den børn og unge sagsbehandler som kan se den unge bliver 18 går ind og snakker med beskæftigelsesbehandlaren hvordan gør vi lige, der ligger ikke nogen fast procedure og det er det vi arbejder på lige nu fordi det er det der er ideen med Ungeenheden...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:4)

”...meget håndholdt tænker jeg at vi arbejder. Det synes jeg og meget med organisationen her, at der ligesom er plads og tilladelse til...vi er meget selvkørende...der er ikke så meget vi skal forbi med i forhold til vores leder, kun hvis det lige er økonomisk hun skal bevillige, men ellers holder vi os inden for lovkravene...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4).

I den bureaukratiske handlingsrationale er organisationsprincippet for det første, at der en formaliseret arbejdsdeling og specialisering, det vil sige, at der er en klart afgrænset myndighed, og at dem, der besidder stillingerne, er kvalificeret på området, hvorfor deres ansættelse sker på grundlag af faglige kvalifikationer og ikke efter personlige sympatier og antipatier (Bundesen & Hansen, 2011, s. 54) Dette ses ved, at de adspurgte informanter har en uddannelsesmæssig baggrund som socialrådgivere og det er deres faglige kvalifikationer som kvalificere dem til arbejdet med henholdsvis de uddannelses- og aktivitetsparate unge (Bilag A:1 & Bilag B:1). Ud fra empirien ses der en opdeling af arbejdsopgaver som frontlinjemedarbejderne hver især bestrider, hvilket ses når der refereres til blandt andet Team 1, hvor der arbejdes med andre unge inden for beskæftigelsesområdet (Bilag A:6). Frontlinjemedarbejderne i den undersøgte kommune arbejder inden for et afgrænset område, hvor de hver især har en speci-

Modul 4: Speciale

alviden (Bundesen & Hansen, 2011, s. 54) I forlængelse heraf er det muligt at se den formaliseret hierarkisk autoritetsstruktur, med entydige over- / under forhold. Det forventes at frontlinjemedarbejderne er politiske neutrale og at de indpasser sig i det hierarki og i forlængelse heraf at handle loyalt over for deres overordnede. Frontlinjemedarbejderne skal derfor kunne tilsidesætte egne behov, der strider mod stillingens krav, og udelukkende arbejde for at løse de opgaver, som institutionen ønsker. Selvom frontlinjemedarbejderne ikke deler den politiske-økonomiske tænkning skal hun stadig udøve det sociale arbejde:

"...jeg er ikke helt enig i regeringens straf og gulerod..." (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:3)

"...Men samtidig oplever jeg også at der nogle forskellige vej for dem, hvor det ikke nødvendigvis en lang videregående uddannelse som kalder på dem..." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:5)

Endelig handler frontlinjemedarbejderne og andre aktører efter et klart hierarkisk ordnet regelværk, hvor lovgivningen står øverst. En anden måde den bureaukratiske handlingsrationale kommer til udtryk er, at lighed for loven (ensartethed) og forudsigelighed i afgørelserne (Bundesen & Hansen, 2011, s. 54) kan sikres ved, at frontlinjemedarbejderne er delt op i organisationen, hvor de hver især har ansvaret for de uddannelses- eller aktivitetsparate unge:

"...ikke for lang tid siden så var der et Team 1, et Team 2 og et Team 3 og der var i Team 1 de åbenlyst uddannelsesparate og de bedste, hvis man kan sige det sådan. Team 2 aktivitetsparate, primært og Team 3 var der dem, hvor vi sad og tænkte der er misbrug, der er ADHD der er nogle ting, og vi arbejder med dem der er mest klar, så dem får Team 3..." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:10)

Den bureaukratiske handlingsrationale kan gennem politisk side ses via visitationen af de unge gennem profilafklaringen samt den skriftlige sagsbehandling (administrationen) som også er med til at sikre lighed for loven, hvilket er idealet inden for dette rationale (Bundesen & Hansen, 2011, s. 54) Man derfor sige, at frontlinjemedarbejderne er styret af en pligtetik, det vil sige, at de udfører det arbejde som det er pålagt dem. Dette kan udfordre det sociale arbej-

Modul 4: Speciale

de når idealet om anerkendelse af borgeren som etisk person bør være udgangspunktet for praktisk socialt arbejde. Pligtetikken møder den etiske pluralisme, som omhandler retten til at knytte sig til identitetsskabende etiske fællesskaber, hvilket kan skabe et betydningsfuldt dilemma i det sociale arbejde. På den ene side nødvendighed af etisk pluralisme som forudsætning for god prognose i det sociale arbejde. På den anden side risiko for, at det sociale arbejdes professionsidentitet skal monopolisere borgerens egen vision af det gode liv (Høilund & Juul, 2015, s. 27), hvilket ses i kontanthjælpsreformen:

”Konsekvenserne er mærkbare. Hvis man er på kontanthjælp i mange år, er der stor risiko for, at man aldrig får ordentligt fodfæste.” (ARK:2013).

Den politiske diskurs har således et syn på, hvad det gode liv er, og for at løfte borgernes livskvalitet er det dermed såvel både politisk, institutionelt som frontlinjemedarbejdernes opgave at gøre dette muligt. Vi befinder os dermed stadig i pligtetikken, men den traditionelle pligtetik hvor lovgivningen rangere højest (det bureaukratiske handlingsrationale) kan dog opleves på det sociale område at blive omsat til hypoteser, som man kan forholde sig til alt efter personlige eller magtmæssige præferencer. Dette betyder, at den retlige ramme om den etiske autonomi er stærkt svækket (Høilund & Juul, 2015, s. 25) Dette ses for eksempel på aktivitetsområdet, hvor borgerne ifølge aktiveringsloven og forvaltningsloven har en række rettigheder. Det drejer sig blandt andet om meningsfuld aktivering, der i kortere eller længere tid kan føre til selvforsørgelse (aktivlovens § 1), inddragelse i egen sag (retssikkerhedsloven § 4). Det kan umiddelbart opfattes som, at borgere næsten systematisk fratages rettigheder ud fra en homo economicus politisk diskurs, der siger `noget for noget`: hvis du vil have penge (uddannelseshjælp i denne sammenhæng) så må du også lave noget (Ibid.) I stedet er der i praktisk socialt arbejde udviklet en øget lydhør for politiske signaler, som glidende har erstattet centrale dele af juraen (Ibid.) Dette underbygges af en artikel fra Avisen.dk 2015, hvor Ankestyrelsen undersøgelse afsløre problemer i kommunernes opfølgende arbejde med de unge:

”Mange unge får aldrig tilbudt en koordinerende sagsbehandler, som de har krav på, og i halvdelen af sagerne har kommunerne ikke afholdt alle lovpligtige samtaler indenfor de gældende tidsfrister. I 7 ud af 10 sager har kommunerne heller ikke gennemført de læse-,skrive-

og regnetest, der skal afklare om den unge har behov for eksempelvis et ordblinde kursus”
(www.avisen.dk, 2015)

I lov om aktiv beskæftigelsesindsats §32a har den unge ret til tilbud om sådant et kursus eller ret til tilbud om realkompetencevurdering, hvis dette ikke overholdes kan det derfor være en umulig opgave at få de unge tættere på uddannelse. Den etisk pluralisme er sårbar når udviklingen i det sociale arbejde præges af dominerende politiske diskurser som i stigende grad vinder indpas i den konkrete sagsbehandling. Der er derfor en risiko for at den etisk pluralisme forsvinder i frontlinjemedarbejdernes forforståelse, hvor politiske og/eller økonomiske managementdiskurser trænger sig på helt uden følsomhed overfor borgerens etiske og juridiske autonomi (Høilund & Juul, s. 27) Ifølge Høilund og Juul er der således tale om en krænkelse af borgeren som juridisk person, hvilket betyder at de ikke er omfattet af den beskyttelse, som tilkommer fuldgældige medlemmer af retsfællesskabet (Høilund & Juul, 2015, s. 40) Det gør det ikke alene vanskeligere for dem at forfølge deres vision om det gode liv, men fører også til tab af selvagtelse (ibid). Managementdiskurserne kan blandt andet ses ved at indsatserne hurtigst muligt skal iværksættes:

”...indsatsen for uddannelsesparate unge, der er i risiko for at miste fodfæste på uddannelsesvejen, igangsættes hurtigst muligt... Indholdet i indsatsen skal være individuelt tilrettelagt og tage udgangspunkt i den enkeltes unges ressourcer og behov.” (ARK:2013:4)

”...Indsatsen for aktivitetsparate unge skal igangsættes hurtigst muligt. Aktivitetsparate unge skal have hjælp til at blive uddannelsesparate... Indsatsen kan bestå af forskellige uddannelsesstøttende tiltag, som fx læse-, skrive- og regneundervisning...” (ARK:2013:5)

Disse uddrag er fra aftale om en reform af kontanthjælpssystemet – flere i job og uddannelse som understøttes af lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 2. I uddragene fremgår det eksplicit et politisk ønske om hurtigere sagsbehandling og spørgsmålet er, om reel brugerinddragelse og retssikkerhed overhovedet kan forenes med en lovgivning, der fokuserer på hurtig formidling af jobs (Høilund & Juul, 2015, s. 41) og i denne kontekst uddannelse. Og hvis den unge ikke formår at leve op til kravene mødes de med sanktioner (ARK:2013:9). I konkurrence med beskæftigelseslovgivningen, der er stærkt understøttet af økonomiske incitament og

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

politiske retorik kræver hårdere sanktioner og dermed kontrol, har anerkendelsestanken i retsikkerhedsloven svært ved at slå igennem i praksis (Høilund & Juul, s. 41)

Når den retlige ramme bliver svækket, så svækkes både pligtetikken, den etisk pluralisme og anerkendelsen, hvilket alt sammen har betydning for det sociale arbejde. Konsekvenserne af politiske og økonomiske styringsmediers kolonisering, hvor en velklingende politisk diskurs – noget for noget – understøttes af management tænkning fører til tab af etisk pluralisme samt juridiske og politiske deltagerrettigheder (Høilund & Juul, s. 26) Selvom sådanne `aktiveringsprojekter´ ofte udnævnes til succeser, da flere er kommet hurtigere ud af passiv forsørgelse, er der tale om en social uretfærdighed, da succesen alene vurderes ud fra politisk-økonomisk kriterier:

”Andelen af unge mellem 25 og 29 år, der forlader kontanthjælpssystemet, er steget efter reformens ikrafttrædelse. 6.900 uddannelseshjælpsmodtagere mellem 25 og 29 år, svarende til 31 pct., afsluttede deres ydelsesforløb i løbet af første halvår 2014.” (Manual for uddannelseshjælpen:2014, bilag C:3)

”Efter reformen er en højere andel således i uddannelse og beskæftigelse, mens en lavere andel er tilbage i kontanthjælpssystemet et år efter afslutningen af deres seneste ydelsesforløb i kontanthjælpssystemet.” (Manual for uddannelseshjælpen:2014, bilag C:3)

Denne kvantitative analyse som er udarbejdet af ARBEJDSMARKED REKRUTTERING underbygger succesen af de politiske-økonomiske kriterier. Det kan umiddelbart virke som at reformen har haft den ønskede effekt set i forlængelse af homo economicus. Det sociale arbejde opleves samtidig af frontlinjemedarbejderne, for aktivitetsparate unge, som værende blevet bedre efter reformeringen:

” ...samtidig med den reform blev vi faktisk placeret inden under Familie, hvor vi før var placeret i Jobcenter, så kom under Familie og Uddannelse som det kom til at hedde, så skete der også en organisationsændring, så jeg synes det er svært at skelne ad. Jeg synes bestemt vi laver noget bedre arbejde nu end vi gjorde dengang, men hvad der er grunden til vi gør, det er svært at sige.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:3)

Det kan være svært at argumentere for, at frontlinjemedarbejderne vurderer deres succes ud fra politisk-økonomisk kriterier, men der vurderes dog at det sociale arbejde er blevet bedre. Dette kan der være flere grunde til, hvis vi kun hæfte os ved de frontlinjemedarbejdere som arbejder med aktivitetsparate unge. Det ene årsag kan være, at frontlinjemedarbejderne fokus er at gøre de unge uddannelsesparat. Frontlinjemedarbejderne skal ikke nødvendigvis have ansvaret for, at de aktivitetsparate unge skal gennemføre en uddannelse, men styrke dem igennem de uddannelsesrettet indsætter som adskiller sig fra de uddannelsesparate unges (ARK:2013:5). Frontlinjemedarbejderne har derfor andre forudsætninger for at løse det ansvar som er pålagt dem. Den aktivitetsparate unge får også et aktivitetspålæg som den uddannelsesparate unge ikke modtager (ARK:2013), samtidig har frontlinjemedarbejderne mulighed for at friholde den unge fra aktiv deltagelse:

”Altså rent juridisk kan man op til 3 måneder pt. friholde borgere for en aktivitet. Der er jo retter pligt – de har jo ret til at modtage deres ydelse, men de har også pligt til at stå til rådighed og det der ligger at de skal ud i en aktivitet, men dem kan man friholde op til 3 måneder, hvis man kan dokumentere på en eller anden vis, at de ikke kan og det kan man jo ikke vis det er ude på psykiatrisk...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:2)

Juridisk tager uddannelseshjælpen hensyn til unge med komplekse problemer, hvilket er i overensstemmelse med den politiske tanke om ikke at skære alle under en kam (ARK:2013). Frontlinjemedarbejderne for aktivitetsparate unge har derfor andre muligheder for at tage hensyn til dens unges problematikker og mulighed for at friholde den unge i en periode. En anden differentiell forskel der er værd at påpege er, at frontlinjemedarbejderne benytter psykiatrien som et beskæftigelsesrettet tiltag:

”...vi bruger også det psykiatriske, selvom det ikke er et beskæftigelsesrettet tiltag, så hvis de ligesom er i aktivitet der. Jamen, så beskriver vi jo det og det er det som er relevant på det tidspunkt og så kan vi jo ikke sætter andre tiltag i gang før de er klar til det, og dem har jeg del af.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:2)

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

I et fagprofessionelt handlingsrationale kan der argumenteres for at frontlinjemedarbejderne vælger at benytte psykiatrien som en del af en beskæftigelsesindsats, da der stadigvæk i fagprofessionen ligger en fordring på en selvstændig professionsetik. Professionsetikken tager afsæt i brugerens behov. Til forskel fra den bureaukratiske pligtetik bliver denne professionsetik formuleret med udgangspunkt i brugernes behov, hvorfor den kan være i modsætning til den gældende lovgivning (Bundesén & Hansen, 2011, s. 57) Det ses i Lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 2, nr.13 og § 28: kan planen tillige indeholde aktiviteter, der kan stabilisere og forbedre personernes fysiske, psykiske og sociale tilstand med henblik på, at personer efterfølgende kan deltage i tilbud efter denne lov.

Det er tilstedeværelsen af et fagligt råderum, der sikre en individuel baseret tilgang, som er det centrale i det fagprofessionelle handlingsrationale, hvorfor tilstedeværelsen af bureaukratiske regler kan være begrænsende for de faglige afgørelser (ibid). Man kan hermed implicit fornemme, hvordan frontlinjemedarbejderne fortolker lovgivningen og omsætter den til praksis. Selvom der eksistere et fagligt råderum så påstås det ikke at det sociale arbejde ikke er underlagt den politiske tankegang, derfor ligger frontlinjemedarbejdernes daglige praksis nok nærmere bureaukratiet (ibid):

”Ja, vi går ikke udover lovkravene. Vi har nogle rammer og dem skal vi jo honorere, kan man sige.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:2)

En anden forklaringsmodel på, at informanterne for de aktivitetsparate unge oplever at det sociale arbejde er blevet bedre kan forefindes i en eventuel identifikationsmoral (Høilund & Juul, s. 25):

”...Jeg synes jo også at dem jeg har som er rablende vanvittige ville det være rart med flere ressourcer, at der lige kom en forbi og kiggede for at se om man var blevet helt kuk, for det tænker man jo.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:6)

Hvis identifikationsmoralen og ligeledes den etisk pluralisme er tilsidesat i det sociale arbejde er det nemmere at opbygge sociale institutioner end hvis frontlinjemedarbejderen identificere egne holdninger og følelser i forhold til en række etiske dilemmaer (Høilund & Juul, 2015, s.

25) Det kan opfattes som om at frontlinjemedarbejderen for de uddannelsesparate unge har en større identifikationsmoral:

"...jeg er uddannet socialrådgiver lidt halvsent, som 30-årige, gør jo også, at jeg godt kan forstå de unge, at de ikke bare siger; jeg ved godt hvad jeg vil være...jeg har en forståelse for at man må prøve sit bedste bud...har nogle ting i privaten der gør at man ikke fokusere 100% på uddannelse og arbejde lige nu..." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:1)

Selvom frontlinjemedarbejderne som her i citatet besidder en identifikationsmoral, så er det ikke nødvendigvis i konsensus til den politiske diskurs som er kombineret med homo economicus. Dog kan det omvendt siges, at pligtetikken og den hierarkisk autoritetsstruktur skal sikre at frontlinjemedarbejderne udfører arbejdet i henhold til lovgivningen og den dominerende politiske diskurs. Den etiske pluralisme kan ses som værende i lighed med uensartethed og uforudsigelighed i det sociale arbejde og der kan i denne forbindelse være tale om "den privatpraktiserende socialrådgiver" (Høilund & Juul, s. 25) Med dette begreb antydes det, at socialrådgiveren agerer som privatperson, selv om hun faktisk indgår i institutionelle magtstrukturer og dermed er underlagt retlig regulering (ibid). Dette kan være årsagen til frontlinjemedarbejdernes forskellige synspunkter, og at det for frontlinjemedarbejderen kan opleves at være u håndterbart med de uddannelsesparate unge.

Den tredje argument bygger på, at når den etiske pluralisme tilsidesættes for homo economicus kan det fører til reducerede muligheder for en socialt hensigtsmæssig identitetsdannelse hos borgerne, til manglende ansvarsfølelse og til forringede deltagelsesmuligheder (Høilund & Juul, s. 28) Selvom vi tidligere henledte til et uddrag fra Aftale om en reform på kontanthjælpssystemet – flere i uddannelse og job (ARK:2013), at den unge skulle mødes med en tro på at de har potentiale, kan det for nogle unge virke overvældende at leve op til de klare krav om aktiv deltagelse:

"Altså der er gruppe som er rigtig svær at få fat i og som ikke rigtig vil deltage i noget og har megen modstand på..." (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

“Men jo der er en gruppe hvor det er svært. Men vi prøver jo at arbejde så godt som mulige med det, også har vi også mulighed for mentorforløb, vi har mulighed for at henvise til misbrugsbehandling...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:6)

Anerkendelse i den socialfaglige beskæftigelse.

Det fremgår ikke tydeligt, hvilke udfordringer den nævnte gruppe unge har, men det er muligt at de unge har befundet sig i det sociale system i mange år. Hvis dette er tilfældet så har de unge en ringeagtserfaring som kan være udsprunget af manglende anerkendelse. Axel Honneth (1992) differentierer sit anerkendelsesbegreb i tre forskellige anerkendelsessfærer: privatsfæren, som man kender den fra familie og venskabet, den retlige sfære og den solidariske sfære, som dækker kulturelle, politiske og arbejdsmæssige fællesskaber (Honneth, 2006, s. 11) Grundlaget for at inddrage anerkendelsen yderligere i analysen er, at skabe forståelsen for hvordan frontlinjemedarbejderne håndtere at arbejde med en risikogruppe af unge, som er svære at nå gennem den uddannelsesrettet indsats.

Gennem Høilund og Juul har vi belyst betydningen af den politiske-økonomiske tænkning (homo economicus) i konsensus til det sociale arbejde, både retslig som institutionel, som også bygger på Honneths teori. Vores belysning har ind til nu været af objektivt karakter, men for at undersøge de udfordringer som frontlinjemedarbejderne møder i praksis er det nødvendigt at finde årsagsforklaringer af mere subjektiv karakter. Det kan vi gøre ved at benytte Honneths solidariske sfære i forlængelse af styrkeperspektivet, som sociologen Erving Goffman (2009) har påvirket stærkt. Der kan selvfølgelig argumenteres for om det er nødvendigt for frontlinjemedarbejderne at have en viden om, hvorfor der er en gruppe unge som er svære at hjælpe end andre ud fra den politiske diskurs. Vi vil her argumentere for at det er en nødvendighed i det sociale arbejde.

I Honneths solidariske sfære sker anerkendelsen igennem relationen til gruppen, fællesskabet eller samfundet, hvor individets deltagelse og positive engagement bliver anerkendt. Den unge indgår i et fællesskab, hvor det dels kan genkende sig selv, dels blive anerkendt for sin egen partikulatitet. Det betyder, at den unge indgår i samfundets solidaritet, og at den unge

Modul 4: Speciale

herved også er en positiv bidragyder til gruppens, fællesskabets eller samfundets organisering (Honneth, 2006, s. 12) Hvorvidt et samfund kan karakteriseres som solidarisk i Honneths forstand, afhænger altså af, om det er i stand til at integrere borgernes forskellige værdihorisonter, præstationer og færdigheder. For Honneth skal de etiske målforestillinger være åbne, således at de hierarkiske sociale rangstiger samtidig kan indtage en horisontal position, der giver mulighed for, at samfundets individer bliver i stand til at indgå i ligevægtige intersubjektive, symmetriske relationer. Anerkendes individet ikke, eller er ude i stand til at få følelsesmæssig opmærksomhed, kognitiv respekt og social agtelse, risikere det at miste det positive forhold til sig selv, som er grundlæggende for dets udvikling (ibid:13). Individet kan ikke alene miste sit positive forhold til sig selv ved manglende eller tilbageholdt anerkendelse, men også ved en række korresponderende krænkelser eller ringeagtserfaringer (ibid). Der kan derfor være tale om at gruppen, der henvises til af frontlinjemedarbejderne, har en ringeagtserfaring og at det derfor kan være svært at integrere denne gruppe i en uddannelsesrettet indsats:

”Vi sidder tit med dem der kommer fra Børn og Unge. Jeg har fået tre lige nu i efterværn når de får ydelsen fra mig...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:6)

”...skal favne hele gruppe som har misbrug og som har været i systemet siden, altså i ti år og vi kan sagtens have nogle der er 28 der ikke har kendt andet end systemet og har været dropet ind og ud af 12, 13, 14 uddannelser, og man kan bare se at det hele af det forløb er noget skidt, og hvor de forsvundet hvis der bliver stillet for store krav og det med at når vi stiller krav, så sker der et eller andet.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:10)

Den unge kan have oplevet en negativ holdning over for sin egen sociale værdi i sit kendskab til det sociale system, altså en nedvurdering af dens individuelle livsmåde, hvilket påvirker den unges selvrespekt (Honneth, 2006, s. 178) Nedvurderingen af bestemte selvrealiseringsformer medfører for de pågældende unge, at de ikke kan sætte deres måde at leve på i forbindelse med noget, der inden for deres fællesskab har en positiv betydning. Erfaringen af denne sociale nedvurdering medfører derfor også, at man ikke har mulighed for personlig selvværd-sættelse, det vil sige, at kunne forstå sig selv som én, der værdsættes for sine karakteristiske egenskaber og muligheder (ibid:179). Ifølge Honneth er den intersubjektive anerkendelse af

Modul 4: Speciale

ens muligheder og præstationer er forudsætningen for, at man kan etablere et vellykket forhold til sig selv. Hvis denne sociale billigelse udebliver, udfyldes der negative følelsesreaktioner. Derfor ledsages ringeagtserfaringen af effekter, der over for individet vil kunne afsløre, at det socialt bliver nægtet visse former for anerkendelse (ibid). Hvis den unge oplever systematisk udelukkes af bestemte rettigheder (juridiske og politiske) inden for et samfund, er der hermed også sagt, at de unge ikke kan tillægges samme grad af moralsk tilregnelighed som de øvrige samfundsmedlemmer (ibid:178).

Den sidste ringeagt er den negative holdning over for et individs eller en gruppes sociale værdi. Hvis samfundet vurderer enkelte livsformer og overbevisninger som værende mindreværdige eller mangelfuld, mister de pågældende individer muligheden for, at deres egne evner kan tillægges social værdi (ibid). Hvis man tager udgangspunkt i Honneths anerkendelsesteori, så må det derfor være en udfordring for frontlinjemedarbejderne at styrke dens unges potentiale, hvis der er tale om at den unge har en ringeagtserfaring som der ikke tages højde for. Grundlæggende er det muligt at de unge har en ringeagtserfaring, da det fremgår af ovenstående citat, at de aktivitetsparate unge oftest kommer fra Børn og Unge, hvilket gør at Honneths teori ikke kan udelukkes.

I konsensus til Honneths anerkendelsesteori og godkendelse af at der tale om ringeagtserfaringer som en barriere for at løfte de aktivitetsparate unge til uddannelsesparat, så må der foreligge en udfordring i den socialfaglige metode som implicit fremlægges i kontanthjælpsreformen og et citat vi har benyttet tidligere:

"...de skal mødes med en tro på, at de har potentiale til at få en uddannelse...en indsats, der understøtter målet om uddannelse." (ARK:2013)

Vi vil nu forsøge at belyse om det er muligt for frontlinjemedarbejderne, gennem den socialfaglig metode, at løfte de unge ud fra den politiske-økonomiske tankegang. Den politiske diskurs ligger op til en hurtig indsats samt en løsningsorienteret tilgang i uddannelseshjælpsindsatser (ARK:2013). I forlængelse af den løsningsorienteret tilgang forefindes der elementer som styrkeperspektivet trækker på. Disse fællestræk er :

- Anerkende og fokusere på brugerens styrker og evner i forbindelse med at respondere på de problemer, de har.
- Betragte levering af service som en gensidig læringsproces for leverandør og bruger af service.
- forsøger at afpersonalisere de problemer, som bruger har.
- Er orienteret mod udforskning af fremtidige muligheder snare end at udgrave af fortiden. (Healy, 2014, s. 206)

Styrkeperspektivet refererer til en bestemt række antagelser, der igen fører til en række centrale principper for praksis (Healy, 2014, s. 207) I dette perspektiv har frontlinjemedarbejderen en professionel pligt til at indtage en positiv og optimistisk holdning over for brugeren. Denne positive holdning indebærer, at frontlinjemedarbejderen er skeptisk over for kategoriseringer, der stempler brugere som inkompetente eller ude af stand til at opnå en bedre livskvalitet; i stedet bør frontlinjemedarbejderen bestræbe sig på fuldt ud at anerkende klienternes evner og ressourcer såvel deres håb og drømme for fremtiden (ibid:208):

”Så har jeg med succes lige haft en af mine unge igennem familie...hun er gået fra.... hun er stærk borderline og hun er gået fra ikke at kunne være eller kigge på hendes barn, men nu har hun fået god øjenkontakt og drengen stortrives...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:3)

Fortalere for styrkeperspektivet benægter ikke eksistensen af problemer såsom som psykisk sygdom og stofmisbrug, men at man bør undgå at gøre disse problemer til fokus for frontlinjemedarbejdernes vurdering og intervention. Frontlinjemedarbejderne skal snarere primært anerkende brugerens aktiver, da man kun kan bygge på styrker, ikke på mangler (Healy, 2014, s. 209) Dette perspektiv kræver som minimum, at der skelnes mellem personen og det problem, der har bragt vedkommende i kontakt med leverandøren af social service (ibid). Dette

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

fremgår eksplicit i kontanthjælpens navneforandring til uddannelseshjælpen for unge under tredive (ARK:2013). Hvilket også kommer til udtryk i det sociale arbejde:

”...så synes jeg også man får en anden dialog med de unge mennesker i stedet for hvis de kom på kontanthjælp. Så kunne de komme i praktikker også kunne de prøve nogle forskellige ting og hvad vi lige skal planlægge og nu er det meget fokuseret på er du klar til uddannelse, så skal du vælge en. Skal der nogle ting til så arbejder vi med det er halvt år, otte måneder eller et eller andet hen imod at du kan starte på en uddannelse...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:5)

Et styrkeorienteret perspektiv peger på, at processen med at identificere og styrke brugerens evner i sig selv bidrager til positiv forandring, eftersom den afdækker eksisterende styrker, der måske ellers ikke ville blive opdaget (Healy:2009:2010):

”Er det slet ikke det så har vi også nogle forskellige andre muligheder. Altså vi visiterer også til at starte på TAMO inden i Odense...træning af arbejdsmarked uddannelse hvor de kommer igennem nogle forskellige værksteder, noget smed, rengøring og køkken også de papir på efterfølgende deres kompetencer, hvor de får en beskrivelse af hvordan de arbejder og de arbejder med meget med mødestabilitet og at være på en arbejdsplads, og de er stadig ufaglært når de kommer ud, men de kan gå ud og søge ufaglært arbejde med noget papir. Og dem bruger vi faktisk rigtig meget, så på den måde synes jeg at man tænker på uddannelse men man kan stadig tage højde, hvor før tænkte man mindre ikke så bevidst uddannelse, så det synes jeg er positivt.” (Interview med informanter, bilag B:5)

Det styrkeorienteret perspektiv hævder således, at frontlinjemedarbejderne må forandre den måde, hvorpå de lytter til klients redegørelse for vedkommendes situation. Et styrkeperspektiv indebærer, at frontlinjemedarbejderen lytter til brugeren, snarere er på udkig efter tegn på evner og ressourcer end på problemer og mangler i brugerens liv. Van Wormer beskriver styrkeperspektiv på at lytte således: At lytte er metoden; at lytte til klientens historie – ikke passivt og uden kreativitet, men med fuld opmærksomhed på rytmen og mønstret – og dernæst, når tiden er inde, observere og ved hjælp af en gensidig udforskning tale om begivenheder, der kan betragtes ud fra en eller anden helhed. Udfordringen er at finde temaer relateret til håb

Modul 4: Speciale

og mod og forstærke dem ved at sætte ord på (Healy:2009:2010). Det styrkeorienteret perspektiv fremgår implicit i regeringens fremlæggelse af uddannelseshjælpen, hvilket blandt andet ses i de nedenstående citater:

”Alle unge skal som udgangspunkt mødes som uddannelsesparate. Unge uddannelseshjælpsmodtagere, der ikke ved første visitation vurderes åbenlyst uddannelsesparate, skal gennemgå en grundigere visitation...Formålet er grundigt at afdække ressourcer og og udfordringer i forhold til uddannelse for at kunne iværksætte den rette indsats for den enkelte, således at den unge støttes og hjælpes til at overkomme barrierer på uddannelsesvejen.”
(ARK:2013:3)

”Alle uddannelsesmodtagere skal have et uddannelsespålæg...Uddannelsespålægget etablere de rammer for samarbejdet med den unge frem mod valg af uddannelse, ansøgning og påbegyndelse af uddannelse.” (ARK:2013:3)

Som det kan fremgå tilsigter styrkeperspektivet, at man bør undgå at fokusere på borgerens problemer, men arbejder ud fra de eksisterende ressourcer som borgeren er i besiddelse af. Selv om perspektivet ikke benægter borgerens problematikker så udviser den heller ikke den store interesse for borgerens personlige historie, som det ses ved for eksempel den psykodynamiske model (Hutchinson, 2006, s. 41) og selv om styrkeorienteret lytning indebærer, at frontlinjemedarbejderne sætter spørgsmål ved de mærkater, der sættes på brugeren, betyder dette ikke, at man fuldstændig bør ignorere disse kategoriseringer (Healy:2006:212). Dette ses i uddannelseshjælpen, hvis den unge ikke visiteres som uddannelsesparat skal gennemgå en grundigere visitation (ARK:2013:3). Uddannelseshjælpen tager således højde for, at unge med problematikker skal have en anden indsats for at kunne tage en uddannelse på ordinær vilkår.

Styrkeperspektivet kan forbindes med perspektiver, der arbejder for at fremme personlig autonomi for eksempel empowerment. Mange træk ved perspektiver, der forsøger at fremme brugerens autonomi, er forenelige med styrkeperspektivet. Begge perspektiver bestræber sig på at anerkende og opbygge brugerens evne til at hjælpe sig selv og deres lokalmiljøer og fremme et gensidigt læringsforhold mellem frontlinjemedarbejdere og brugere. Empowerment

Modul 4: Speciale

perspektiver fokuserer imidlertid stærkere på de sociale og strukturelle årsager til brugeres vanskeligheder. I overensstemmelse med antiundertrykkende perspektiver hævder empowerment-teoretikere, at frontlinjemedarbejderne bør ”hjælpe individer med at se årsagerne til deres problemer i samfundet” og fremme kollektive handling blandt brugere, handling der er rettet både mod `interne og eksterne` sociale strukturer. Empowerment-perspektivet – som udtrykt af Parsons (1998) – kan betragtes som en bro mellem styrkeperspektivet og antiundertrykkende perspektiver, i og med at det kombinerer centrale elementer i begge perspektivers praksis:

”Øget indflydelse til borgeren: Der iværksættes et forsøg i 2014, som inddrager viden om empowerment og derigennem understøtter jobcentrenes arbejde med at sikre borgeren indflydelse på egen situation.” (ARK:2013:12)

Goffman indfører en skelnen mellem tre forskellige former for stigma, men vi vil kun benytte den ene som er beskrevet som `karaktermæssige fejl`, der ytre sig som mangel på vilje, uhæderlighed og lignende (Goffman, 2014, s. 20) Da denne form for stigma implicit kommer til udtryk i socialpolitikken og er i konsensus til homo economicus tænkningen. I begrebet stigma er der tale om en betegnelse for personers afvigende status (ibid:21). Fra et samfundsmæssigt perspektiv kan stigmatiseringen forekomme når en reform/lovgivning bliver udformet således at en gruppe udstilles eksplicit for samfundet:

”Mere end 50.000 af kontanthjælpsmodtagerne er unge under 30 år. 90 procent har ikke en erhvervsgivende uddannelse. 75 procent har højst gennemført folkeskolen. De mange unge på kontanthjælp er en kæmpe udfordring.” (ARK:2013)

”Regeringen...er enige om at gennemføre en grundlæggende reform af kontanthjælpssystemet, som vil betyde, at alle ikke skæres over én kam, men i stedet mødes med klare forventninger – unge om at tage en uddannelse...Målet med reformen er hermed, at flere får mulighed for at blive en del af arbejdsmarkedet.” (ARK:2013)

Modul 4: Speciale

I disse uddrag forefindes der en implicit udtalelse, hvor den unge får at vide, at vis han bare følger den rette linje (uddannelse), vil han komme overens med sig selv og blive et helt menneske; han bliver et voksent menneske med værdighed og selvrespekt (Goffman, 2014, s. 163) og i forlængelse heraf få anerkendelse både retslig og solidarisk.

En tredje forklaringsmodel er frontlinjemedarbejdernes syn på de uddannelsesrettet indsats. Disse er forskellige alt efter om den unge visiteres som uddannelses- eller aktivitetsparat (ARK:2013:4,5): I det første citat er fra informanterne for aktivitetsparate unge, hvor der fremgår en positiv vurdering af indsatserne:

"...jeg synes alligevel der ligger en del tilbud i det kommunale regi..." (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:1)

Hvorimod informanten for de uddannelsesparate unge ikke deler samme positive vurdering:

"...så sidder jeg med den redskabskasse som jeg har og den lovgivning for de uddannelsesparate og sidder og godt kunne bruge noget mere..." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:3)

For at understøtte den tredje forklaringsmodel må vi således se nærmere på selve visitationen af de unge. Visitationen bestemmer hvilken uddannelsesrettet indsats den unge tilbydes alt efter om den unge er uddannelses- eller aktivitetsparat. Det er ligeledes visitations bestemt, hvilken økonomisk ydelse den unge skal modtage.

Den hurtige visitation.

"Tidlig visitation for alle uddannelseshjælpsmodtagere. Kommunen skal i tæt samarbejde med den unge gennemføre en tidlig visitation senest en uge efter, at den unge har henvendt sig om hjælp. Formålet med den tidlige visitation er, at de åbenlyst uddannelsesparate unge hurtigt får fokus på at søge og begynde uddannelse. I særlige tilfælde kan kommunen ved den første tidlige visitation visitere den unge som aktivitetsparat, hvis den unge har særli-

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

ge komplekse udfordringer i form af helbredsmæssige og sociale barrierer, hvorefter de har ret til et aktivitetstillæg. Til understøttelsen af visitationen udvikles et digitalt screeningsværktøj.” (ARK:2013:3)

Som det fremgår understøttes visitationen af et screeningsværktøj, kaldet profilafklaring, som skal hjælpe frontlinjemedarbejderne i afklaringen af om den unge er uddannelses- eller aktivitetsparat. I digital profilafklaring for unge på uddannelseshjælp manual (2014, bilag C), ses hensigten med profilafklaringen og hvordan frontlinjemedarbejderen kan benytte det i selve visitationen. Inden den unge har sit første møde med frontlinjemedarbejderen har den unge besvaret nogle spørgsmål som skal hjælpe med at den unge bliver visiteret til den rette beskæftigelsesindsats. Selve profilafklaringen er koblet på Jobnet, således at den unge mødes med et forberedelsesskema, når vedkommende tilmelder sig på Jobnet. Det andet formål er at etablere et udgangspunkt for et fælles ”refleksionsgrundlag” mellem den unge og socialarbejderen i visitationsforløbet. Hvis den unge møder op i jobcenteret og ikke tilmelder sig på Jobnet, kan jobcenteret tilbyde, at den unge udfylder forberedelsesskemaet på en computer i jobcenteret ellers alternativt kan den unge og socialarbejderen udfylde skemaet sammen som led i den første samtale (Manual for uddannelseshjælpen:2014:4, bilag C).

Visitation til beskæftigelsestilbud er resultatet af den proces, hvor beslutning om henvisning til tilbud eller indsats forekommer. Visitationen sætter så at sige rammerne for, hvad indholdet i den konkrete indsats kan rumme (Goli & Louise, 2012, s. 362) Visitationsarbejdet har ændret sig fra at være frontlinjemedarbejderens interaktion mellem institutionelle kontekster, praksislogikker og frontlinjemedarbejdernes faglige grundlag i form af værdier, teoretiske forståelser og de faktiske opgaver, som indgår i samspillet (ibid:363) til at visitationen er til dels er blevet en teknologi. Det ses ved at der bliver indhentet registervariable om den unges alder, og om hvor stor en andel af tiden, som den unge har været på kontanthjælp de seneste fem år, som foregår automatisk på Jobnet. Ved hjælp af disse to kilder skabes der data til to resultater, der bidrager med oplysninger til første møde mellem den unge og frontlinjemedarbejderen (Manual for uddannelseshjælpen:2014:4, bilag C)

”Resultat 1 – Samtaleværktøj: Når den unge tilmelder sig Jobnet og ansøger om uddannelseshjælp på Jobnet, bliver han eller hun bedt om at forberede sig til første samtale ved at sva-

Modul 4: Speciale

re på et forberedelsesskema. De svar, som den unge giver, får sagsbehandlerne adgang til, og det kan danne udgangspunkt for samtalen. Spørgsmålene handler om den unges egen vurdering af fx motivation, forventninger og potentielle udfordringer i forhold til at gennemføre en uddannelse.”

”Resultat 2 – Profilaflklaringsværktøj: Profilaflklaringen skal give en indikation af, hvilke af de unge, der søger om uddannelseshjælp, som er åbenlyst uddannelsesparate. På baggrund af en analyse af, hvilke karakteristika der har betydning for unges sandsynlighed for at påbegynde en uddannelse, udpeges en række unge som havende kendetegn, der indikerer, at de er åbenlyst uddannelsesparate.”

Refleksionsgrundlaget, som nævnes, kan ses som frontlinjemedarbejdernes handlingsrationale. Dette rationale bygger på en forestilling om, at beslutninger skal træffes på grundlag af en faglig viden om den enkelte brugers behov frem for at henvise til et regelsæt (Bundesen & Hansen, 2011, s. 55) Dette handlingsrationale ses i det sociale arbejde ved, at ved ydelsestildelingen skal man ikke længere kigge bagud efter årsagen til en socialbegivenhed og lade ydelsen være afhængig af denne. Det bestemmende for afgørelserne skal ikke være årsagen til den indtrufne socialbegivenhed, som at nødvendiggøre indsatsen. Indsatsen skulle herefter have sådan en karakter, at den kan hjælpe den pågældende person tilbage til en normalsituation (ibid:55). Ved reformeringen af kontanthjælpssystemet til uddannelseshjælpen ses det også, at de uddannelsesrettede indsatser der tilbydes tager udgangspunkt i den unges nuværende situation (ARK:2013:4,5), dog kan frontlinjemedarbejderen føle at dennes handlingsrationale eller refleksionsgrundlag kan være udfordret i forbindelse med at opfylde det politiske ansvar med at bringe de unge tættere på uddannelse:

”...jeg har stadigvæk nogle med udfordringer, fordi der skal rigtig meget til for at være aktivitetsparat, men jeg har også nogle med diagnoser og misbrug...han har noget misbrug og ja, han har ADHD og lidt personlighedsforstyrrelse, men ikke nok” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:2,3).

“...men dem som vi kæmper rigtig meget med det er dem som ikke er dårlig nok til at få mærket aktivitetsparat som derfor har en dårligere økonomi end aktivitetsparate har og hvor vi

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

også er efter dem på en anden måde, selvfølgelig stadigvæk på en ordentlig måde...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:6)

Når konsekvensen af en særlig indsats skal vurderes, sammenholder frontlinjemedarbejderen den viden, som kan udledes om borgerens situation, med viden om generelle lovmæssigheder for menneskelig adfærd. Det er den viden, som frontlinjemedarbejderen har udtaget om borgeren og lagt til grund for en vurdering, dog kan frontlinjemedarbejdernes egen skønmæssige afgørelse også have et regelorienteret grundlag, idet socialpolitikken sætter nogle grænser for rækkevidden af de skøn der kan udøves (Bundesen & Hansen, 2011, s. 56) Frontlinjemedarbejderen som arbejder med de uddannelsesparate unge oplever, at de uddannelsesrettede indsatser som tilbydes denne gruppe ikke tager højde for nogle af de udfordringer som den unge har, hvilket betyder, at der er nogle ydre grænser for udfoldelsen af det skønmæssige råderum (ibid) som påvirker det sociale arbejde. Der er således i fagprofessionen også en fordring på en professionsetik, der tager afsæt i borgerens behov. Til forskel fra den bureaukratiske pligtetik bliver denne professionsetik formuleret med udgangspunkt i borgerens behov, hvorfor den kan være i modsætning til den gældende lovgivning (ibid:56):

”...der er dem der har nogle problematikker og som ikke er dårlige nok til at være aktivitetsparate.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:10)

Der er en professionsetik som er insisterende på et fagligt råderum, men frontlinjemedarbejderen skal samtidig arbejde under givne strukturer og love (bureaukratiske pligtetik), som kan begrænse deres handlingsmuligheder og ses nærmest som stående i modsætning til det sociale arbejdes frigørende karakter. Man kan sige, at det er tilstedeværelsen af et fagligt råderum, der sikre individuelt baseret tilgang, som er det centrale for dette handlingsrationale, hvorfor tilstedeværelsen af bureaukratiske regler kan være begrænsende for de faglige afgørelser (Bundesen & Hansen, 2011, s. 57):

” der bliver ikke taget højde for den gruppe der ikke er så klar, men heller ikke så dårlig, det er den der mellem gruppe, nu ved jeg ikke for jeg har ikke siddet med de aktivitetsparate, men mit indtryk er, at de kan gøre rigtig meget for denne her gruppe...så den der mellem gruppe

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

som jeg ville vurdere, faktisk er ret lang fra klar, men ikke dårlig nok. Dem føler jeg, afmagt, faktisk nogle gange.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:13)

Etikspørgsmålet er væsentligt og vi sætter tre former for etik i spil. Først konsekvensetikken, der er systemets nytteforståelse omsat til handlingsmekanismer og brug af instruktionsbeføjelser, hvor det er resultaterne, der tæller – og kun dem. Målet helliger sig midlet (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 202) Det sociale arbejdes fokus bliver dermed mål- og resultatstyring. Det problematiske ved dette er om den kvantitative måling og dokumentation er relevant og gyldig (eksempelvis profilafklaringen). Eller for at sige det mere kritisk, om den ikke så ofte giver et overfladisk billede af den sociale indsats og dens resultater, fordi den ser bort fra den sammensatte og komplekse kontekst, som det sociale arbejde befinder sig i. Hertil kommer, at den arbejdstid, som socialarbejderen bruger på at udføre mange målinger og dokumentation, er omfattende og tager tid fra det klientorienterede arbejde (Guldager & Skytte, 2015, s. 513):

”...rigtig mange bliver skræmt af som socialrådgiver hvor meget der egentlig bruges på det administrative og hvor meget tid der bruges foran en computer...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:1)

”Og det er jo ikke fordi vi ikke har noget at lave, så har vi skrive arbejde...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:7)

En udfordring i forhold til mål- og resultatstyring er således, om metoderne ved måling og dokumentation er relevante og valide. En anden er forholdet mellem den tid, socialarbejderen anvender på registrering og dokumentation, og tiden, de bruger på den egentlige sociale indsats (Guldager & Skytte, 2015, s. 513) En tredje udfordring ved mål- og resultatstyring er den udvikling, effektivitetsmålene her kan medføre i forhold til klienterne. I hverdagen vil socialarbejderne i stigende grad blive presset af, at den offentlige styring sigter på:

”at de offentlige ansatte arbejder så effektivt som muligt og gør det med den højst mulige produktivitet, samtidig med at det, de producerer, har optimal effekt på de private virksomheders konkurrenceevne...Det bliver således statens opgave at sørge for, at det samlede resultat af

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

anvendelsen af de samfundsmæssige ressourcer er den størst mulige produktion ved hjælp af færrest tilgængelige ressourcer, eller er det faktisk producerede ikke kan laves med en mindre indsats.” (Guldager & Skytte, 2015, s. 513)

Dette effektivitetspres – og ikke mindst et øget pres på mål- og resultatstyring – der skal sikre, at socialt arbejde kan bidrage til private virksomheders konkurrenceevne, harmonerer dårligt med det omgestaltende sociale arbejde i forhold til mennesker i komplekse sociale problemstillinger. Der risikere derfor at komme en øget tendens til ”creaming” blandt socialarbejderne – altså en stigende tendens til at prioritere arbejdet i forhold til de borgere, for hvem de sociale problemstillinger er mindst komplekse, således at det sociale arbejde kan dokumentere hurtige og effektive resultater. Mål- og resultatstyring gennem effektivitetsfokus, resultatløns og den heraf følgende øgede risiko for creaming-tendenser blandt de professionelle er alle forhold, der udfordre det sociale arbejde, idet disse forhold kan bidrage til, at fokus – og solidaritet – flyttes væk fra de socialt udsatte borgere (Guldager & Skytte, 2015, s. 514) Det citat der inddrages i underbyggelsen af ”creaming” benyttede vi tidligere i forbindelse med anerkendelsen, men set fra et andet perspektiv, hvor vi inddrager interviewers spørgsmål belyses det på anden vis:

Intervieweren: *”Jeres sagsarbejde, hvis vi tager dem som er rigtig dårlige har I så en tendens til at lade dem ligge nederst i bunken, og tage dem hvor I kan se der er gode muligheder for at hjælpe dem godt på vej?”* (Fra interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Informanterne svarer hertil:

”Altså der er en gruppe der er rigtig svær at få fat i og som ikke rigtig vil deltage...og har meget modstand på og der kan det godt, altså, der er jo meget at lave, så umiddelbart kommer man nemt til at koncentrere sig om dem som egentlig godt vil eller umiddelbart gerne vil og hvor man kan se at der er en umiddelbar virkning.” (Interview med informanter for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Modul 4: Speciale

Den anden form for etik er pligtetikken, som vi har nævnt tidligere. Videre er dydsetikken vigtig. Ved denne er dømmekraften, ærligheden og karakterstyrken på spil, hvor det gælder om at undgå skråsikkerhed (dette kan kobles til den etisk pluralisme, da skråsikkerhed kan være i konsensus til ligheder). Her er hver enkelt sagsbehandlers evne til at træffe rigtig valg på prøve (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 202)

De administrative opgaver fylder mere og mere i arbejdet som følge af lovgivningsmæssige ændringer, der er sket siden 2007. Det medfører, at den enkelte sagsbehandler føler sig stillet overfor et valg mellem enten at anvende en stor del af tiden på administrative arbejde med de korrekte registreringer af sagen i forskellige administrative systemer, eller alternativt at anvende tiden på den egentlig sagsbehandling og borgerkontakt, hvad der ud fra et fagligt standpunkt angives som mere relevant og fornuftig tidsanvendelse. Men vælges den sidste tilgang, vil medarbejderne ikke opfylde de administrative forskrifter og dokumentationskrav, hvilke kan give problemer i forhold til såvel ledelse som centrale myndigheder. Det producerer både dilemmaer og stress (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 203) I nedenstående ses der en form for stress over ressourcemangel som ville gøre visitation mere enkel, men samtidig en faglig erkendelse af at visitationen af unge kan være fejlagtig. Det kan implicit siges, at de manglende ressourcer gør at nogle unge ikke kan modtage den hjælp der kunne være afgørende for at blive uddannelsesparat eller at den visiteret uddannelsesparate ung kunne blive omvisiteret til aktivitetsparat. Der ses også en afhængighed af andre aktører påtager sig det sociale arbejde:

”ja, for hvis de (psykiatrien) havde flere ressourcer så kunne vi alle sammen samarbejde, myndighed og social. Så ville der heller ikke være så mange visitationskrav som nu. Så ville de sige, det gør vi lige...altså hele den der.” (Interview med aktivitetsparate unge, bilag A:7)

”Ja, nogle der kører ud mere til borgere og tager en snak end imellem om et eller andet og melde tilbage så vi havde en løbende opfølgning...” (Interview med aktivitetsparate unge, bilag A:7)

Der er her således tale om en ressourcedilemma der drejer sig om arbejdsmængden og sammenhørende hermed arbejdets indhold. Ressourcedilemmaet er tæt forbundet med medarbej-

Modul 4: Speciale

dernes arbejdsidentitet og de etiske standarder, de har udviklet og værnet om. Arbejdstiden udfyldes med ikke-faglige opgaver, hvad der presser arbejdsidentiteten og fagligheden. Pligtetikken synes presset af systemet konsekvensetik (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 203) Et andet dilemma, det fagprofessionelle dilemma, melder sig, når de ansattes faglige bedømmelser af en sag afviger fra de politiske intentioner på området eller de lokalpolitiske mål og vedtagne procedurer. Den ansatte skal her for eksempel vælge mellem hans eller hendes faglige bedømmelse og organisationens normer og regler. De dækker ikke hinanden (ibid). Eksempelvis ved at visitationen eller indsatserne ikke i tilstrækkelig grad er individuelt tilpasset, så bliver de ansattes pligtetik antastet:

”Eller nogle projekter hvor de sådan skulle komme og hvor der var kontakt der, altså hvor der mere relation/socialt projekt for den gruppe som er endnu dårligere...mere individuelt terapi ordninger, for mange unge har angst...Vi har denne der Vækstgruppe og Ungeliv..., men man skal være +25 for at være i Vækstgruppen, men uanset hvad, så er der en gruppe og der er rigtig mange som ikke kan holde ud at være i et gruppeforløb...det kunne være fedt at have noget mere individueltbaseret...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:7)

”...man kan godt føle afmagt...men der hvor det gør ondt er der hvor man tænker, du har simpelthen brug for noget andet end jeg kan give dig, men så prøver vi det ene også det andet og det tredje.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:13)

Frontlinjemedarbejderen i interviewet underbygger, at der kan opleves et spændingsfelt mellem det sociale arbejde og det politiske ansvar som frontlinjemedarbejderen er tildelt. Frontlinjemedarbejderen føler en vis afmagt i forhold til, at udnytte dens unge potentiale inden for den givne visitationskategori som uddannelseshjælpen fordre. Der er dermed tegn på, at det fagprofessionelle handlingsrationale undergår en forandring og som påvirker det sociale arbejde. Det praktiske sociale arbejde har således i gennemløbet en udvikling, der har ført til en nedtoning af socialfaglig skøn til fordel for en mere rationelt funderet, ensartet tilgang (Højlund & Juul, s. 20) ved for eksempel at benytte profilafklaring i visitationsarbejdet, som underbygges af statistikker (Manual for uddannelseshjælpen:2014: bilag C). I denne forbindelse kan det afspejle en effektivisering i den sociale sektor som bygger på managementteori-

er (ibid), hvilket er i overensstemmelse til Epikurs menneskesyn som er til stede i klassisk økonomisk teori (Jensen & Prieur, Socialt Arbejde i en foranderlig verden, 2015, s. 4)

Ved at visitationen til dels foregår digitalt kan man argumentere for, at der opstår nogle uhenigtsmæssige udfordringer for det sociale arbejde. Disse udfordringer kan udspringe af et politisk ønske om hurtigere visitation samt at det socialfaglige skøn bliver tilsidesat. Udfordringen med den hurtigere visitation underbygges af en undersøgelse som Ankestyrelsen har foretaget på baggrund af stikprøver i tolv kommuner, hvor der var fejl i hver sjette sag Ankestyrelsen Praksisundersøgelse (2015). Betydningen af fejlvisiteringen er ikke kun at den beskæftigelsesrettet indsats vil være fejlagtig, men det har ligeledes en betydning for den unges økonomiske levevilkår. I forlængelse heraf således også kommunernes økonomi, da ansvaret for beskæftigelsesindsatsen blev overdraget til kommunerne tilbage i år 2009. På denne baggrund blev kommunerne de suverænt vigtigste beslutningstagere (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 193):

"...at fejlvisitering oftest bunder i, at kommunerne ikke har indhentet væsentlige oplysninger om for eksempel helbred eller sociale forhold, inden de visiterer den unge." (Avisen.dk:2015)

Den politiske-økonomiske tænkning bliver således udfordret hvis der er sket en fejlvisitation, da den efterfølgende kategorisering er pejlemærket for, hvilke uddannelses- og beskæftigelsesrettet indsats/indsatser frontlinjemedarbejderen kan tilbyde den unge ud fra lovgivningen (ARK:2013:4,5). Hvis der er sket en fejlvisitation af den unge kan det forekomme svært at bevise, at den unge handler nytte-maksimerende når profilafklaringen afdækker hvilken visitationskategori den unge tilhører inden mødet med frontlinjemedarbejderen. Dette kan selvfølgelig betvivles, men i en kvantitativ analyse foretaget af Arbejdsmarkedets Rekruttering, 2016, (bilag D) fremgår det, at det er forventeligt, at de unge er mindre ressourcestærke end før reformen:

"Kontanthjælpsreformens tiltag forventes at medvirke til, at nogle unge efter reformen undlader at søge om kontanthjælp og i stedet finder beskæftigelse eller uddannelse på egen hånd. Det er derfor forventeligt, at de unge kontanthjælpsmodtagere efter reformen i gennemsnit er mindre ressourcestærke end de unge kontanthjælpsmodtagere før reformen." (Bilag D:5)

Ud fra uddraget kan man stille sig kritisk til om managementteoriene tager højde for, at de tilbageværende unge besidder mindre ressourcer end før. Spørgsmålet er om den generative mekanisme (høje velfærdsydelse) er grundlaget for, at de unge ikke er selvforsørgende og om denne gruppe har en rationel nytte-overvejelse, det vil sige tanker om, hvad der bedst kan betale sig. Managementteorien som her kommer til udtryk er rational choice, som lægger vægt på individets intentioner, individets målrettede handlinger og bevidste valg (Guldager & Skytte, 2015, s. 71)

"...det økonomiske incitament for mange unge, den er tung for mange af dem. Der er rigtig mange der er gået ned i ydelse da reformen kom og det skaber nogle andre psyko-sociale problematikker som vi dermed også skal hen at håndtere...mange af mine er så dårlige at du kunne tilbyde dem 50.000 kr. om måneden uden at få dem i arbejde. Det hjælper ikke noget, så det at blive ved med at tage deres penge som man har gjort." (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A: 3)

"...jeg synes faktisk at det giver rigtig god mening, fordi man sætter det ned på et niveau med SU...også er der det her aktivitetsstillæg, hvis de er aktivitetsparate, har nogle diagnoser som gør at man kan få det, så får de markant mere, så det er ikke sådan man siger, at alle skal kunne tage en uddannelse og kan du ikke det må du leve af det her, 5000 kr." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, Bilag A:5,6).

Det kan ikke udelukkes, at managementteorier, som rational choice kan være årsagen til, at nogle unge undlader at søge om uddannelseshjælp, da det i deres rationelle nytte-overvejelse ikke har, kunne svare sig. På dette punkt kunne det se ud til at reformen af kontanthjælpssystemet virker efter hensigten. De tilbageværende unge som stadig befinder sig i kontanthjælpssystemet er afhængige af de visiteres korrekt for at få den rette uddannelsesrettede indsats, hvis dette ikke sker så indskrænkes frontlinjemedarbejderens handlingsmæssige råderum eller handlingsrationale:

"...så sidder jeg med den redskabskasse som jeg har og den lovgivning for de uddannelsesparate og sidder med én som måske godt kunne bruge noget mere...hvor de har nogle andre ind-

satser for de aktivitetsparate og nogle forløb og visitere til nogle andre ting og der er nogle andre forventninger...den dårligste del af de uddannelsesparate som jeg sidder med, kan jeg godt være frustreret over hvad jeg skal gøre med.” (Interview med informant, uddannelsesparate, bilag B:3).

Som det ses i citatet så er der en gruppe unge som, ifølge frontlinjemedarbejderen, falder imellem at være uddannelsesparat eller aktivitetsparat. I denne kontekst indskrænkes såvel de udbudte uddannelsesrettet indsatser og de økonomiske levevilkår for den unge. Det kan derfor være svært at efterkomme den beskæftigelsespolitiske opgave som er grundlaget for uddannelseshjælpen. Dette kan der være flere grunde til foruden fejlvisitation af den unge. En af grundene for kunne være et økonomisk perspektiv i den kommunale sektor, da aktivitetsparate unge har mulighed for at få et aktivitetstillæg. Aktivitetstillægget ses i lov om aktiv socialpolitik:

§ 24. Kommunen yder et aktivitetstillæg til uddannelseshjælpen til en person, der er visiteret som aktivitetsparat og deltager i tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. dog stk. 4 og 6. En person har endvidere ret til aktivitetstillægget, når personen har tilkendegivet, at pågældende ønsker tilbud. Aktivitetstillægget kan tidligst ydes, når personen har modtaget uddannelseshjælp i 3 måneder, jf. dog stk. 5. (lov om aktiv socialpolitik)

Kommunen skal derfor betale et aktivitetstillæg til den aktivitetsparate unge, hvis denne deltager aktivt. De månedlige satser starter fra 786 - 2.447 kr. som udbetales oveni uddannelseshjælpens månedlige sats (Lov om aktiv socialpolitik, § 24,stk.3). Hvis vi tager udgangspunkt i det kommunale er der tale om en økonomisk udgift når den unge visiteres som aktivitetsparat med mulighed for at få aktivitetstillæg. Der kan derfor være en økonomisk fordel ved at visitere den unge som uddannelsesparat, da en uddannelsesparat ung mellem 25-30 år må nøjes med 5.945 kr. om måneden, mens en aktivitetsparat ung i samme aldersgruppe har krav på 10.849 kr. om måneden. En forklaring på dette kunne være en stigning i autoriteten for økonomiske og instrumentelle tankeformer, som er en afspejling af managementteoriene (Højlund & Juul, 2015, s. 22) Groft sagt kan det henledes til de nye reguleringsformer i den offentlige sektor ikke har noget personbegreb i deres faglige diskurs. Der forekommer ikke et

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

individ, hvis etiske og juridiske autonomi skal beskyttes, men derimod grupper af mennesker for eksempel aktivitetsparate og uddannelsesparate unge (Højlund & Juul, s. 22):

”Det, der kan gå galt, er, hvis man bare skrivebords-ekspederer de unge, så man ud fra økonomisk tænkning flytter dem over i gruppen af uddannelsesparate.” (www.avisen.dk, 2015)

Frontlinjemedarbejderne står ikke kun overfor, at skulle hjælpe den unge i uddannelse i en objektiv forståelse, men for at det skal kunne blive muligt er det nødvendigt, at frontlinjemedarbejderen har en forståelse af, hvorfor den unge har modstand eller uvilje til at indgå i et partnerskab om dennes fremtid. Det er ikke på givetvis, at den unge nærer modstand mod frontlinjemedarbejderen, men derimod det som frontlinjemedarbejderen repræsenterer. Samtidig har frontlinjemedarbejderne i beskæftigelsesregimet en udfordring i kun at varetage beskæftigelsesdelen, det vil sige, kun at have fokus på uddannelse og job:

”...det at være beskæftigelsesmedarbejder, men vi arbejder med alt det andet også. Vi arbejder med dem, hvordan er de som mennesker?” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:5)

Ydelsesreduktion og sanktioner i den socialfaglige praksis.

Vi har tidligere i vores undersøgelse belyst den politiske-økonomiske tænkning som værende præget af managementteoriene. Vi har specifikt nævnt rational choice teorien som en generativ mekanisme for en reformering af kontanthjælpssystemet, som er baseret på en antagelse om, at mennesker foretager rationelle overvejelser om, hvordan de opnår bedst muligt udbytte (nytte). Man taler om, at individet handler nytte-maksimerende, det vil sige, at individet skaffer sig overblik over mulige handlinger, mulige omkostninger og fordele forbundet med handlingsalternativer og vælger den mest fordelagtige handling (Guldager & Skytte, 2015, s. 71) Det er samtidig her at Epikurs menneskesyn kommer eksplicit til udtryk ved ydelsesreduktion og hvor den primære forståelse for arbejdsløshed skyldes manglende incitament fra borgernes side. Selvom der findes en lang række andre definitioner og forståelser af arbejdsløshed, er den primære politiske diskurs på arbejdsløshed incitamentsledighed. I forlængelse af etikbe-

grebet af Baadsgaard m.fl. (2011) vil vi senere komme nærmere ind på selve *dydsetikken* i forbindelse med sanktionen.

Incitamentsledighed eksisterer for eksempel fordi for høje satser på dagpenge og kontanthjælp betyder, at den arbejdsløse ikke har incitament til at tage et job, fordi den økonomiske fordel (det vil sige differencen mellem offentlig ydelse og løn) er for lille (Guldager & Skytte, 2015, s. 226) De mange reformer på beskæftigelsesområdet har ikke alene rettet sig mod det substantielle, altså indholdet i politikken. Der har også været tale om reformer, der har rettet sig mod det operationelle – altså den måde, hvorpå politikken udfoldes i praksis. Det drejer sig blandt andet om en stigende grad af procesregulering på beskæftigelsesområdet, hvor det eksempelvis fra centralt hold er blevet defineret, hvor ofte der skal indkaldes til samtale, hvordan de skal kategoriseres, og hvilke temaer der skal tales om i samtalerne (ibid:227). Dette ses i lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 16, stk. 6 og stk. 7:

Stk.6. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 12 og 13, skal der under kontaktforløbet afholdes individuelle samtaler med henblik på at sikre uddannelsesfokus og fremdrift i forhold til arbejdet med uddannelsespålægget, jf. § 21 b. For personer, der er omfattet af § 2, nr.13, skal aftales afholdes ved personligt fremmøde, jf. dog § 18, stk. 5.

Stk. 7. For personer, der er omfattet af § 2, nr. 12 og 13, og som er helt eller delvist sygemeldte og har behov for særlig indsats for at sikre, at de har den nødvendige hjælp til at arbejde videre med uddannelsespålægget, tilrettelægges indsatsen og opfølgningen herpå som led i det individuelle kontaktforløb.

I henhold til den politiske-økonomiske diskurs er udviklingen gennem årene på rådigheds- og sanktionsreglerne blevet skærpet. Selv om sanktionsreglerne udgør en delmængde af det beskæftigelsespolitiske område og dermed også et selektivt blik på det sociale arbejde på dette felt, så rummer netop sanktionstænkningen et centralt element i det ret og pligt-paradigme, der har præget den aktive arbejdspolitik (Guldager & Skytte, 2015, s. 228) I 2000 blev rådigheds- og sanktionsreglerne for kontanthjælpsmodtagere skærpet. Gentagne og omfattende udeblivelser fra aktivering skulle fremover betragtes som en afvisning og sanktioneres med ophør af hjælpen. Det blev desuden vedtaget, at kommunerne fremover havde en ”ufravigelig

Modul 4: Speciale

pligt” til at sanktionere udeblivelser fra aktivering. Denne lovgivning har betydning for den kommunale fortolkning af sanktionsreglerne, fordi den meget tydeligt signalere, at man fra centralt hold har et stærkt ønske om, at disse regler skal anvendes. Der har været modstand mod sanktionstænkningen fra det sociale arbejdes side, blandt andet fordi anvendelsen af sanktioner kan ødelægge muligheden for at opbygge en tillidsrelation mellem frontlinjemedarbejder og klient, der kan være nødvendig for at skabe forandring i klientens liv (ibid:229):

”Det generelle formål med sanktioner er dels at sikre, at personer lever op til de krav, der er forbundet med at modtage kontanthjælp, og dels at sikre, at det har konsekvenser, når den enkelte ikke efterlever disse krav, som grundlæggende er at stå til rådighed for arbejde eller uddannelse.” (ARK:2013:9)

Som det kan ses viderefører regeringen den skærpede tone i forhold til sanktioner i uddannelseshjælpen. Med reformen kommer både nye sanktioner (for utilstrækkelig jobsøgning) og skærpelse af de eksisterende sanktionsmuligheder. Aftaleteksten understreger, at sanktionerne har til formål at sikre, at kontanthjælpsmodtagerne lever op til til de krav, der stilles om at stå til rådighed for uddannelse eller arbejde. Der er fortsat lagt op til at differentiere mellem dem, der vurderes job- eller uddannelsesparat, og dem, der ikke vurderes at være det (Guldager & Skytte, 2015, s. 230) Et formål med de økonomiske sanktioner er, at de skal ”fremme rådigheden”. Rådighedsforpligtelsen præciseres i lovgivningen for det første til, at borgeren aktivt skal udnytte sine arbejdsmuligheder, for det andet skal deltage i tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats og for det tredje medvirke i beskæftigelsesfremmende foranstaltninger:

”Sanktion i form af skærpet rådighed. Jobparate kontanthjælpsmodtagere og uddannelsesparate kontanthjælps- og uddannelsesmodtagere skal ikke kunne hænge sig fast i ydelsessystemet ved systematisk at omgå de krav, der stilles til dem i form af aktiv job- og uddannelses-søgning, deltagelse i aktive tilbud mv. De, der kan, men gentagne gange ikke står til rådighed for job eller uddannelse, skal derfor kunne blive underlagt en skærpet sanktion. Sanktionen indebærer, at personer mister retten til kontant- eller uddannelseshjælp i en periode på op til tre måneder...” (ARK:2013:9)

Modul 4: Speciale

Hvis borgeren således er vurderet til at være klar til en indsats, så har borgeren pligt til at stå til rådighed for denne indsats og de krav, den rummer. Det betyder, at den kommunale fortolkning af ”tilbud” og ”beskæftigelsesfremmende foranstaltninger” får betydning for, hvordan rådighedskravet konkret udmøntes i den enkelte kommune (Guldager & Skytte, 2015, s. 232) Dette giver frontlinjemedarbejderen et socialt fagligt skøn i sanktioneringen, dog ses der modstand på at benytte sanktionen for at fremme rådigheden:

”...men jeg gør det sjældent fordi mine er så dårlige at det ikke vil nytte noget at tage deres penge, hvis de ikke møder op til noget som jeg har sat dem på. De kan ikke finde ud af det alligevel også ville jeg bare straffe dem yderligere, så der kører den igen.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Eller som informanten for uddannelsesparate fortæller om sanktioneringen:

”...men der skal jeg heller ikke sanktionere, altså nogle gør det fordi de tænker, så må de vågne op og nogen gør det og opdager at det slet ikke har nogen effekt, og har haft kontakt med ham et par gange og har det virkelig virkelig virkelig dårlig så lad være. Det er igen en vurdering af, at det der står i lovgivningen vi skal, men igen fremmer du rådigheden eller gør det det være? Hvor jeg godt kan være; hvis han nu er misbruger, tidligere kriminel og man tænker hvor får han sine penge fra? Og det gør det i hvert fald ikke bedre af at han ikke får penge.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:11)

“...Job og Kompetencecentret har haft nogle psykoedukation hvor man kan møde og snakke, det der er rigtig svært er den gruppe der er for dårlige til at møde, hvor det er svært at få en føling med vil det give mening at sanktionere eller vil det ikke.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:6)

Sanktionstænkningen kan hævdes at have en vis ambivalens i det sociale arbejde blandt andet hævder Soss, at frontlinjemedarbejderne er:

”ambivalente aktører fanget i et krydspres mellem konkurrerende værdier, identiteter og organisatoriske kræfter...de fleste af dem udtrykker et stærkt engagement over for idealerne i

socialt arbejde og værdsætter deres identitet som medarbejdere, der er lydhøre over for klienternes behov.” (Guldager & Skytte, 2015, s. 229)

Her inddrager vi det tredje dilemma, et fagetisk sådant, der peges på, at i forhold til sanktionering af de svageste borger (jf. de ressourcetsvageste i henhold bilag C), for eksempel når en af de svage borgere ikke møder op til et indkaldt møde eller aktivering. Vurderinger og handlinger ud fra *dydsetik* kunne diktere andre holdninger og adfærdsmåder (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 204) Dette krydspres der nævnes kan udspringe ud fra, at frontlinjemedarbejderens tager beslutninger som strider mod dennes menneskesyn. Dette ses eksempelvis både i citatet fra informanten for de uddannelsesparate unge og fra informanterne for de aktivitetsparate unge, hvor det strider mod deres overbevisning at sanktionere for at fremme rådigheden. Vi kan her i konsensus til pligtetikken og den etisk pluralisme finde et etisk dilemma når lovgivningen kolliderer med frontlinjemedarbejdernes menneskesyn eller overbevisning. Frontlinjemedarbejderne må i deres socialfaglig skøn vurdere konsekvenser af sanktionen og som det implicit foreligger kan de konsekvenser potentielt være af dramatisk karakter. De økonomiske sanktioner kan medføre, at forsørgelsen fjernes for kontanthjælpsmodtagere, der ikke har levet op til de krav, vedkommende er stillet overfor. Set i relation til den danske velfærdsmodel fjerner de økonomiske sanktioner det nederste sikkerhedsnet fra disse borgere (Guldager & Skytte, 2015, s. 232)

Et element i de nye sanktionsregler, som den tidligere regering vedtog i maj 2009, er, at borgeren kan blive sanktioneret med ophør eller krav om tilbagebetaling af kontanthjælpen. Lovgivningen på området er tæt knyttet til centrale principper om borgerens retssikkerhed og temaet om retssikkerhed står centralt i forhold til anvendelse af sanktioner. I Ankestyrelsen praksisundersøgelse fra januar 2011 hedder det blandt andet, at den kommunale praksis må:

”...ses i lyset af den store betydning, en sanktion efter de nye regler i aktivloven kan have for borgeren og dennes families økonomiske situation. Da der er tale om hjælp til forsørgelse og det nederst sikkerhedsnet, har lovgiver fundet det særligt vigtigt at indføre regler, der sikre, at borgeren er bekendt med konsekvensen af udeblivelse mv.” (Ankestyrelsen:2011:5) (Caswell & Høybye-Mortensen, 2011, s. 164)

Vi nævnte tidligere Dorte Caswell i forbindelse med handlingsrationalerne. Caswell (2005) har argumenteret for eksistens af en række forskellige måder at tænke og handle på (praksislogikker) i socialt arbejde på beskæftigelsesområdet. En af disse logikker er en sanktionerende praksislogik, der grundlæggende er disciplinerende. Det primære mål inden for denne logik er at få borgeren gjort selvforsørgende så hurtigt som muligt. For at sikre dette anvendes sanktioner, der kan have forskellige karakter: kontrolforanstaltninger, trusler om sanktioner og faktiske sanktioner, hvor ydelsen tilbageholdes eller reduceres. Den sanktionerende logik er ofte blevet problematiseret:

"...en ensidig fokusering på her-og-nu-arbejdsmarkedetsrelevans af aktivering- og uddannelses tiltag er problematisk, fordi man derved springer over de mellemregninger (lærings- og selvværdsrum), der for mange langtidsledige kan være afgørende for at styrke deres langsigtede handlingskompetencer." (Caswell & Høybye-Mortensen, 2011, s. 165)

Denne problematisering underbygger at det kan være svært at løfte de unge når der ikke tages hensyn til eksempelvis ringeagtserfaring. Det andet som problematiseringen påpeger er, at den socialfaglige metode (styrkeperspektivet) ikke kan styrke de unges potentialer, da de unge kan have problematikker som ikke kan løses i et her-og-nu perspektiv. Samtidig har den sanktionsorienteret praksislogik ændret sig over tid. Kravene til borgeren er gradvist øget. Det betyder, at de krav, borgere skal leve op til for at modtage kontanthjælp er skærpet. Dermed er der også større mulighed for sanktioner. Hasenfeld m.fl. (2004) argumentere også for, at der eksisterer en særlig sanktionslogik og peger på, at anvendelsen af sanktioner over for modtagere af velfærdsstatslige ydelser læner sig op ad en adfærdslogik, der er baseret på to præmisser. For det første, at når klienten stilles overfor en trussel om sanktion, så er hun eller han i stand til at rette sig efter de krav, der stilles fra velfærdssystemets side. Det betyder også, at når klienten ikke retter sig efter disse krav, kan det tolkes som et udtryk for manglende motivation eller utilstrækkelig økonomisk incitament til at efterleve disse krav. For det andet, at klienterne kender reglerne og er i stand til rationelt at beregne den risiko, der er forbundet med ikke at rette sig efter disse regler (Caswell & Høybye-Mortensen, 2011, s. 165)

”Man kan sige, at vi presser dem yderligere ud i armod, ikke også? De rydder ud af deres boliger. Det tror jeg ikke der er nogle som kommer videre af, i hvert fald ikke den gruppe vi har.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

Frontlinjemedarbejderne har en erkendelse af at sanktionen ikke kan benyttes som det redskab det er tiltænkt fra politisk side, altså til at fremme rådigheden. Sanktionering vil tværtimod opleves at have den modsatte effekt og gøre de unge mere sårbare. Hvis frontlinjemedarbejderne benyttede sanktionen som den oprindeligt var tiltænkt så ville chancen for at hjælpe de unge mindskes drastisk. Frontlinjemedarbejderne benytter dog sanktionen i arbejdet, men sanktionen bærer præg af at være en relationssanktion:

”...men jeg har nogle gange brugt det som et værktøj, hvor jeg så kun trækker dem for en dag til at de ringer og siger at de er i live...som en måde at komme i kontakt med dem på ellers er det jo umuligt. Så forsøger man at ringe og indkalde og der er ikke nogen kontakt, så kan det så være en mulighed at...så har jeg da gjort sommetider, bare for at få kontakt til dem igen, så har jeg kunne beskrive så vi annullerede sanktionen igen.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

”...men nogle gange kan det være nødvendigt at sanktionere for at så, at have og nogle gange kommer der så en eller form for dialog med borgeren...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:11)

“...så har der været nogle måneder, hvor han ikke er blevet sanktioneret fordi han har været så dårlig og langt ude i misbrug, og har mistet kontakt til en stor del af hans familie og det sejlede meget og nu her har jeg indkaldt ham til samtale her i sidste uge og der valgte jeg at sanktionere ham eller ihvertfald partshøre ham så han selv kan reagere, men det gør han formentlig ikke...også må jeg se om der kommer et tegn ellers må jeg prøve at skrive til ham igen og ham har jeg også sat en støttekontaktperson for at gå ud og banke på den dør. Jeg ved ikke om han er der eller om han bor der eller om han er “sofahopper” eller: Det er sådan en gruppe der, hvor jeg synes vi mangler at kunne sige, så sender vi ham over til den afdeling, hvor de har ressourcer og kan sige; vi går all in og hjælpe de her unge mennesker, for det er

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

vildt frustrerende at sidde og tænke jeg kan gøre så og så meget, men ja.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:11)

Der er flere væsentlige argumenter i det sidste citat som påvirker det sociale arbejde i praksis (som manglende ressourcer), men der fremgår eksplicit hvordan sanktionen bliver benyttet som et relationsredskab. Når relation bliver et vigtigt element i praksis må det bero på en faglig viden der udspringer fra såvel et teoretisk- og praksisgrundlag. Der er derfor god grund til at se nærmere på den faglighed som implicit fremlægges af frontlinjemedarbejderne i forbindelse med sanktioneringen. Man kan uden tvivl hæfte sig ved, at sanktionerne ikke benyttes ud fra den primære politiske diskurs, men tværtimod som et socialt fagligt redskab. Morten Ejrnæs (2008) har den overordnede påstand, at praksis, som ikke gør brug af videnskabelige teorier og forskningsresultater vedrørende aktuelle sociale problemer, vanskeliggøre indlevelse. Indlevelse eller empati forudsætter nemlig både en forståelse af klienterne, hvilket kræver viden om forskellige socioøkonomiske gruppers forhold, og indsigt i, hvilke årsager eller processer der kan have forvoldt klienternes aktuelle problemer (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 106) Teorikendskab kombineret med faktuel viden om sociale forhold kan fremme analytiske evner med hensyn til at forstå og forklare menneskers situation og dermed også muligheden for reflekteret at sætte sig ind i klientens situation (ibid):

”...men der hvor det ligesom gør ondt er der hvor man tænker, du har simpelthen brug for noget helt andet end jeg kan give dig, men så prøver vi den ene også det andet og det tredje.” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:13)

“...I forhold til hvordan man kunne gøre det, så er vi begyndt at snakke om i denne her gruppe, faktisk, har vi en ansat her som kører vækstgruppen for en bestemt aldersgruppe og for nogle bestemte udfordringer, og hun har gode erfaringer med det at få det sat sammen og lavet en relation blandt de unge så det ikke nødvendigvis af kommune damen der sidder og snakker, men at de kan bruge hinanden...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:8)

Modul 4: Speciale

Frontlinjemedarbejderen viser her nogle løsningsforslag som udspringer af en forståelse for de unges problematikker. Denne forståelse må bygge på både praksiserfaring, men ligeledes på teori, hvis man tager udgangspunkt i Ejrnæs (2008). Praksis uden videnskabelig teori, det vil sige, intuition i form af umiddelbar og dermed ureflekteret fornemmelse af, hvordan klienten har det eller pseudoteori i form af forkerte eller meningsløse generaliseringer kan derimod fremme fordomme eller føleri, der blokerer både for forståelse og forklaring af klientens problemer, hvilket direkte vanskeliggør indlevelse og dermed også kan ødelægge relationen til klienten (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 106) Man kan sige, at hvis man forholder sig reflekteret til virkeligheden, anvender man altid en form for teori. Imidlertid vil man i forhold til en række fænomener kræve, at vore handlinger og især fagfolks løsninger af problemet hviler på en videnskabelig teori; det vil sige, kravet er en angivelse af begreber, strukturer, processer og sammenhænge, der hviler på formelle definitioner og underbyggede antagelser. Teori og forskningsresultater fungere ideelt som redskaber til forståelse og forklaring af sociale problemer, menneskers reaktioner på problemer og endelig indsigt i, hvordan det sociale arbejde direkte og indirekte påvirker klientens liv (ibid:108). Ejrnæs påstand bliver synliggjort i det sociale arbejde vedrørende de unge, da frontlinjemedarbejderne har en refleksion som går ud på, at sanktionen kan benyttes som et dialogskabende redskab. Der ses også en faglig viden som går imod den politiske overbevisning om at sanktioner fremmer rådigheden:

"...nogle gange bliver der arbejdet rigtig godt videre fra, fordi man så kan tage den unge ind og sige; det er jo ikke fordi jeg har lyst til at tage dine penge, men jeg bliver nødt til at få fat i dig fordi jeg gerne vil hjælpe dig." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:11)

"...nu udeblev han, skal jeg sanktionere eller hvad? Også sidder man og bliver bekymret og ja, altså jeg har en som jeg ikke har haft kontakt med siden februar, tror jeg. Der kom jeg faktisk i kontakt med ham idet jeg sanktionerede ham, så fik han ingen penge også reageret han ikke på det også blev jeg så nervøs også skrev jeg til ham, hvis du kan komme ind til mig og vi kan ligge en plan og vi kan se hinanden i øjnene og få fat på dig igen, så siger vi bare at den var tilbageholdt. Øhh så dukker han op også har jeg ikke haft kontakt til ham siden." (Interview med informant for uddannelsesparate, bilag b:10,11)

For en stor del af det sociale arbejde er forståelsen og forklaringen af menneskers sociale problemer knyttet direkte til de omstændigheder, relationer og processer der karakteriserer disse menneskers samvær. Menneskers relationer til andre mennesker er af stor betydning for at kunne beskrive og analysere deres problemer. En af de socialpsykologiske teorier Ejrnæs indtager er stempling. Stempling vedrører dels de nedvurderende egenskaber eller stigma, som er hæftet på bestemte mennesker, og dels den proces, igennem hvilken andre menneskers forventninger til de nedvurderede mennesker kommer til at præge deres selvopfattelse, den såkaldte stemplingsproces (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 110), hvilket vi kort belyste i afsnittet om anerkendelse.

Stemplingsteorien, labelling theory, er interessant, fordi den understreger, hvordan omgivelsernes forventninger har betydning for individets opførsel og holdninger. I forhold til relationsprofessionerne er denne teoretiske referenceramme en sikkerhed for, at praktikernes opmærksomhed henledes på, at forhold i det nære miljø kan være medvirkende til at skabe eller forstærke sociale problemer, ligesom opmærksomheden direkte kan henledes på, at praktikerne selv i deres omgang med klienten retter forventninger til disse, og at disse forventninger selvfølgelig også påvirker indsatsen mulighed for at føre til succes. Stemplingsteorien udgør grundlaget for, at praktikerne ud fra deres teoretiske viden vil være i stand til at overveje hvilke af de forskellige indsatser der mindst stemplende, og dermed hvilke indsatser der minimere muligheden for, at selve foranstaltningen bliver kontraproduktiv, fordi den er stigmatiserende (ibid).

Hvis frontlinjemedarbejderne har denne teoretiske viden er de som praktikere stadig underlagt den politiske diskurs, de juridiske rammer og de indsatser der gør sig gældende. Selv om det stemplingsteoretiske udgangspunkt gør det muligt for praktikerne systematisk at afdække, hvilke forventninger der stilles til klienterne fra omgivelsernes side, gøre sig overvejelser om, hvilke forventninger der gør mest indtryk på klienten, og dermed også spørger klienten selv, hvilke forventninger klienten oplever, samt hvordan det påvirker klienten. Ikke mindst muliggør stemplingsteorien, at praktikerne medregner andre professionelles forventninger og sine egne forventninger i det samlede sæt af forventninger, der rettes mod klienten (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 111) I citaterne skildres der nogle

Modul 4: Speciale

forventninger til andre professionelle, men ved det sidste citat kan man se, at frontlinjemedarbejderen har en forventning til sig i form af den udvalgte indsats, men der ses ikke en forventningsafstemning med den unge, hvilket så bestrider det stemplingsteoretiske grundlag:

"...der er mange af dem som har bostøtte, støtte/kontaktpersoner og mentorer og lignende og det er dem vi bruger at ringe til og sige har du hørt noget fra Mikael? Er han helt fra den? Jamen, jeg skal forbi ham i morgen – okay, vil du lige give mig en melding og på den måde, det er også den måde vi bruger dem til" (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:4)

"...det der med at der hele tiden skifter ansigt, gør det faktisk frustrerende nogle gange, altså, vi gør det så godt som muligt i det, men det er frustrerende at nu har jeg snakket med en borger og jeg har en ide om hvad vi skal gøre og så er det det vi gør! Nu er det sådan jeg har borgeren, jeg har en ide om hvad jeg gerne vil, kan det mon stadig lade sig gøre eller er det blevet lavet om siden sidst." (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:3,4)

Ifølge Ejrnæs er relationsprofessionernes kendetegn, at deres faglighed i form af kravet om helhedssyn kræver, at de ser på klientens situation ud fra flere forskellige perspektiver og hele tiden med inddragelse af klientens egen opfattelse. Samtidig er problemerne, de arbejder med, ofte så komplekse, at hverken den teori eller den kombination af teorier, der kan anvendes, peger på en entydig analyse, konklusion og dermed handlingsanvisning. Det betyder samtidig, at lægkyndighed og personlige holdninger kommer til at spille en større rolle for relationsprofessionerne. Relationsprofessionerne arbejder ikke kun med et enkelt aspekt af mennesker, men de skal netop inddrage alle relevante aspekter. Sagt på en anden måde skal relationsprofessionerne tage hensyn til helheden (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 116) Selvom uddannelseshjælpens indsatser skal være helhedsorienteret fremgår det af de adspurgte frontlinjemedarbejdere, at manglende ressourcer og indsigt i egen faglige kompetencer ikke er tilstrækkelige til at hjælpe de unge. Dermed har frontlinjemedarbejderne både et helhedssyn på de unge, men ligeledes på deres egen fagligheds formåen:

Modul 4: Speciale

“...vi har jo mange unge, hvor vores faglige kompetence ikke er tilstrækkelig for eksempel i det psykiatriske system og der har de behov for at blive. Som sagt der er en som er indlagt som spiser glas og det er jo ikke noget jeg kan, altså ved at give hende en uddannelse og igen vi sidder med de allertungeste.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:6)

Jens Guldager har forsøgt, at præcisere indholdet i et helhedssyn, og han understreger sammenfattende, at helhedssynet under alle omstændigheder inkludere en niveautankegang og en perspektivtankegang. Niveautankegangen kræver, at man ikke stiller sig tilfreds med en forklaring på et problem. Niveautankegangen fordre, at der tages højde for faktorer på individplan og på samfundsplan. Perspektivtankegangen fodrer, at man ikke stiller sig tilfreds med en forklaring, der udelukkende bygger på ét perspektiv. For det tredje, fordi de må både arbejde med og gennem den relation, de har til borgeren, for overhovedet at kunne udføre deres arbejde. Disse tre aspekter indgår som centrale dimensioner i relationsprofessionernes arbejde (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 116):

”...altså nu har jeg først lige fået bil, men L. har nogle borgere hun kører rundt til...så kan det jo ikke blive mere intimt eller fingrene nede i mulden. Altså nogle gange er det bare nødvendigt, altså det helhedsorienteret og det koordinerende, så har L. sørget for en psykolog til en af hendes piger og bliver nødt til at køre hende...Ja, for ellers kommer hun ikke.” (Interview med informanterne med aktivitetsparate unge, bilag A:5)

Relationsprofessionerne arbejder hverken med *objekter* eller med *sager*, men med mennesker, og det er relationen til disse *mennesker*, med deres specifikke kendetegn, der i mange tilfælde er afgørende for, hvor godt deres arbejde lykkes. Det betyder altså også, at de personlige holdninger kommer til at spille en helt anden rolle i arbejdet for relationsprofessionerne. Faglighed, jobrelaterede erfaringer, lægkyndighed og personlige holdninger kommer til at spille sammen, når der skal vurderes og handles (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 116):

”...Der har jo været meget fokus her i Ungeenheden på hvordan vi skaber en relation for vi har haft en stor udfordring at de ikke møder til samtalerne her og kunne vi så gøre det ander-

ledes? Have de samtaler på en anden måde og det har vi haft i en periode som vi har forsøgt os med...Måske i højere grad at kører ud og have de samtaler hjemme ved dem eller gå en tur, sætte os på altanen, sætte os ved en bænk. Prøve at holde samtaler andre steder så vi ligesom forsøgte os med at få en anden relation som ville betyde de ville møde noget mere.” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:5)

“...Fordi der var en som havde angst i forhold til relation, ikke autisme, men et eller andet i forhold til at sidde som du og jeg gør, og her har jeg frihed til at tage ud og gå en tur ... med borgeren, og derefter kører jeg hjem igen..altså det der med at møde dem der hvor nu de er. Så er der tidspress som en faktor for det kan man ikke gøre ved dem alle sammen som man gerne vil...jeg synes vi har mulighed for rigtig mange ting, men det er tidsfaktoren det tit er svært...” (Interview med informant for uddannelsesparate unge, bilag B:7)

“...det giver også noget at komme hjem og sidde i stuen og bruge det redskab man har for at snakke med folk derhjemme og det har faktisk givet gode resultater, og man kan sige, at det ikke er en metode som sådan, men det er stadigvæk i forhold til at tænke lidt ud over den her; du kalder ind også sidder du og jeg her ved et skrivebord...” (Interview med informant uddannelsesparate unge, bilag A:7)

I ovenstående citater ses at frontlinjemedarbejderne har en faglighed der gør dem bevidst om at relationen til borgerne er vigtig for at bidrage med forandringer. Det administrative arbejde kan implicit blive tolket ud fra, at informanten nævner tidsfaktoren som en begrænsning for det sociale arbejde. Når praktikerens skal forstå og forklare, hvad der sker i samspillet med klienten, har han eller hun brug for både en opsamling af hidtidige arbejdserfaringer (praktisk teori) og en indsigt i teori og undersøgelsesresultater vedrørende habitus og forekomsten af forskellige værdier i befolkningen (videnskabelig teori). Det er netop denne kombination af videnskabelig teori og praksis teori, der ifølge Jens Guldager kan integreres i en praktikers faglighed:

”Hvis praktikerens fra videnskabelige undersøgelser/analyser kan få viden om egne handle-mønstre, tilsigtede og utilsigtede konsekvenser af disse handlinger, andre handlemuligheder – som hun/han ikke tidligere har været bevidst om, kan jeg ikke se nogle principielle eller logi-

ske grunde til, at hun/han ikke skulle kunne bruge denne viden som retningsgivende for ny praksis, nye handlinger. I mine øjne forekommer det således rimeligere som udgangspunkt at tænke komplementært frem for at tænke udelukkende/antagonistisk på forholdet mellem videnskabelig teori og praktisk teori” (Guldager:2004) (Ejrnæs, Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne, 2008, s. 117)

I henhold til den sociale faglighed, som de adspurgte frontlinjemedarbejdere, udviser i forbindelse med sanktionen viser både et helhedssyn og et fagligt handlingsrationale. Dog har ændringerne af politikken indhold og styring har haft indirekte betydning for den faglige praksis gennem ændringer af arbejdsforhold og orienteringen af indsatsen, har de administrative forandringer været direkte rettet mod det operationelle niveau, og har haft en føl- og dokumenterbar indvirkning på medarbejdernes praksis. Dette drejer sig blandt andet om indførelsen af visitationsværktøj. Samtidig er ”andre aktører” kommet på banen og udlicitering truer. Der er ikke længere tale om kun ”street-level bureaucrazy”, men om markarbejderadfærd under nye NPM-betingelser og anderledes organisationsforhold (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 205) Det gælder generelt i forhold til den retlige regulering med stigende processuel styring, ligesom det også gælder inden for det sociale arbejdes kerneområde (Guldager & Skytte, 2015, s. 514) Der er mange problemer forbundet med denne stigende bureaukratisering af det sociale arbejde. Overordnet hænger disse problemer sammen med, at bureaukratisk styring er velegnet til opgaver, der er klart definerede, er velkendte, har repetitiv eller rutinemæssig karakter, og som kan opdeles i entydige delopgaver, der kan styres efter entydige regler. Da mange af det sociale arbejdes opgave netop er kendetegnet ved at være komplekse og sammensatte med inddragelse af individuelle og særegne hensyn, betyder det, at bureaukratiseringen kan være hæmmende eller direkte kontraindicerende i forhold til den rette sociale indsats (ibid:515).

Et andet markant træk i de senere års socialpolitiske udviklinger er tendensen til øget privatisering og markedsgørelse af det sociale arbejde. Den danske velfærdsstat har grundlæggende været kendetegnet ved, at hovedparten af det sociale arbejde foregik i offentlige regi suppleret af en vigtig, men beskeden indsats fra den private og den frivillige sektor. Men her er der foregået en ændring, så flere opgaver på det sociale felt nu bliver udført af private entreprenører og firmaer, kaldet leverandør (ibid). Arbejdet tilrettelægges i reglen i overensstemmelse med

den såkaldte BUM-model, hvor kommunerne udbyder opgaverne i en udbudsrunde, de private leverandører afgiver så deres bud, hvorefter den billigste leverandør får kontrakten (ibid).

I BUM-modellen er det stadig kommunen repræsenteret ved myndighedssagsbehandleren, der har ansvaret for det sociale arbejde og dermed for serviceniveauet. Det kan imidlertid være vanskeligt for pågældende at leve op til dette ansvar, fordi hun har sporadisk kontakt med leverandør som klient. Hendes kendskab til og relation med klienten kan således være begrænset, hvilket betyder hendes faglige vurdering af, hvordan det går med klienten, hviler på et tyndt grundlag (Guldager & Skytte, 2015, s. 515) I henhold det administrative arbejde er det dog nærmest en nødvendighed for frontlinjemedarbejderne. Det skift som ses fra at frontlinjemedarbejderne har udført en klientorienteret indsats til i højere grad at udføre en administrativ orienteret indsats. Orientering og standardisering af indsatser er ønsket gennemført overfor målgrupper med problemer, der er så komplekse, at de kræver en professionel og faglig indsats, og ofte vil gøre jobperspektivet urealistisk (Baadsgaard, Jørgensen, Nørup, Olesen, & Peter, 2012, s. 206) I den forstand kan der tales om et misforhold mellem den politiske intention bag indsatsen og den virkelighed, som medarbejderne må agere i. De etiske og faglige dilemmaer kan i høj grad føres tilbage hertil (ibid). Dette ses eksempelvis i benyttelsen af frivillige og i citatet fra informanterne for de aktivitetsparate hvor der ses et behov:

”Frivillige mentorer. Der etableres et forsøg, hvor fx frivillige seniorer skal være mentorer for unge uddannelseshjælpsmodtagere.” (ARK:2013:5)

“Ja, nogle der kører mere ud til borgere og tager en snak end imellem om et eller andet og melde tilbage så vi havde en løbende opfølgning...” (Interview med informanterne for aktivitetsparate unge, bilag A:7)

Vi vil ikke nærmere belyse dette, men understrege at selv om denne form for privatisering godt kan føre til en frugtbar og relevant indsats, men at der i privatiseringen også er indbyggede dilemmaer, som kan vise sig at være problematiske (Guldager & Skytte, 2015, s. 515)

Sammenfatning.

Da vi har benyttet den induktive metode til at belyse vores problemstilling vil vi her sammenfatte, hvilke teorier der understøttede både vores primære og sekundære empiri. I gennemlæsningen af interviewene og dokumenter vedrørende reformen af kontanthjælpssystemet til uddannelseshjælpen fremgår det implicit at velfærdsstaten var gået fra et Aristoteles menneskesyn til et menneskesyn præget af Epikur. Epikur kan omsættes til en tankegang som går på *homo economicus* eller *rational choice* (dermed managementteoriene). Ved at analysere ud fra en politisk diskurs præget af managementteorier kunne vi finde teorier som underbyggede hvordan det sociale arbejde påvirkes af denne politiske tankegang. Dette tilvejebragt teorier om Honneths anerkendelsessfære, Goffmans stigma samt Høilund og Juuls kritiske normativ teori for socialt arbejde. Inden for belysningen af det sociale arbejde var det væsentligt at inddrage handlingsrationaler, helhedssyn, faglighed for at undersøge, hvilke etiske dilemmaer frontlinjemedarbejderne møder i det socialfaglige arbejde med de unge uddannelseshjælpsmodtagere inden for beskæftigelses- og retssikkerhedsloven. Gennem disse teorier har vi således undersøgt, hvordan det sociale arbejde bliver påvirket i praksis og hvilke handlingsmuligheder frontlinjemedarbejderne gør brug af.

Perspektivering.

- Visitationen, Kategoriseringen, Retssikkerheden og 225 timers reglen ud fra et organisatorisk- og retligt perspektiv.

De offentlige opgaver er mangfoldige, som kan inddeles i retlige og ikke retlige styrings og reguleringsmidler, ofte vil det dog være en sammenblanding af disse. Inden for de styringsmekanismer er der både tale om generelle og konkrete.

Den generelle styringsform ses for eksempel i den nye kontanthjælpsreform vedrørende kontanthjælpsloftet der vil ramme alle der er på offentlig overførselsindkomst, det vil sige den er statisk og universel idet denne lov ikke kan forhandles eller fravige ud fra en socialfaglig vurdering om en kontanthjælpsmodtager er fritaget eller ej (Dalberg-Larsen & Kristiansen, 2014, s. 208)

Modul 4: Speciale

Den konkrete styringsform ses ofte ved at der bliver taget en konkret beslutning ud fra en faglig vurdering i de serviceydelser der opereres med af den enkelte medarbejders professionelle baggrund og dennes tidligere erfaringer, man kan dermed ikke generalisere om kontanthjælpsmodtageren tilhøre kategorien job/uddannelse- eller aktivitetsparate og ligeledes heller ikke om de er omfattet 225 timers reglen (Dalberg-Larsen & Kristiansen, 2014, s. 209)

225 timers reglen giver dog anledning til en undtagelsesregel der gør at borgere ikke er omfattet heraf såfremt det vurderes at borgers arbejdsevne er så begrænset, at denne ikke kan opnå beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked.

En undtagelsesregel der fordrer, at denne vurdering skal adskille sig fra visitationen af, om borgeren er job/uddannelse eller aktivitetsparat og er omfattet 225 timersreglen,

I praksis er det uhensigtsmæssigt at lave to forskellige vurderinger af parathed. et scenarie kan være, at praktikerne skal meddele borgeren: *"Vi vurderer, at du er aktivitetsparat og dermed ikke i stand til at tage et arbejde indenfor 3 måneder, men vi forventer alligevel at du arbejder 225 timer inden for 12 kalendermåneder"*.

I henhold til Lov om aktiv socialpolitik kan frontlinjemedarbejderne sanktionere for, at fremme den unges rådighed, det vil sige, at hvis den unge ikke deltager i de foranstaltninger eller udebliver så vil den unge reduceres i ydelsen. Ud fra et frontlinjemedarbejder perspektiv kan der hermed opstå asymmetriske relationer der er mellem sagsbehandler og borger samt det magtforhold der opstår.

Et magtforhold der kan forklares ud fra Foucaults teori om viden, subjektivering og modmagt. Det forudsættes at den der bliver handlet i forhold til - og som der udøves magt i forhold til - er anerkendt og fastholdt som et handlende individ. Borgere anråbes som selvansvarlige og selvstyrende i sin relation til staten og sig selv, hvilket også er indført i retssikkerhedsloven § 4

Magtrelationen og muligheden for at lede andres handlinger skal findes i deres komplekse samspil med bestemte teknologier og kommunikations- og meningssystemer. Governmentality perspektivet anskuer viden-magt relationen som tæt knyttet til bestemte praksisser og diskurser, det vil sige måden, ting bliver italesat på. Magtteknologier kan forklares som instrumenter og procedurer til at styre menneskets handlinger med og henviser

Modul 4: Speciale

til både konkrete teknikker, metoder, kategorier og måder at skabe mening på. Så hvor end sagsbehandler benytter sig af magtteknologierne og hvor meget af dennes livsverden og selvforståelse denne får fat i, så er det i sidste ende altid sagsbehandler der har mulighed for at fortolke borgers udsagn i bestemte retninger, der passer med målet om selvforsørgelse og ansvarliggørelse. Ydelsesmodtagerne er dermed afhængige af at sagsbehandleren kan foretage en objektiv socialfaglig vurdering af om pågældende er omfattet sanktionsreglerne mm. (Hansen, 2014)

Hvis vi ser på sanktionen og de dokumenter vi har anvendt fremgik det, at der var færre unge uddannelseshjælpsmodtagere end før reformen. Men i en analyse fra Kora nævnes "sanktioneres til selvforsørgelse" og hvis man ser på, i hvor høj grad dette "klaren sig selv" handler om, at de unge får sig et lønnet job, viser analysen et mere skuffende billede: Den højere selvforsørgelsesgrad dækker i virkeligheden over en forsørgelse uden A-indkomst. Der er med andre ord tale om en ulønnet selvforsørgelse. Personen finder altså alternative måder at klare sig på økonomisk end ved at få et lønnet arbejde (Kora) Denne ulønnede selvforsørgelse kan være med til at styrke dens unge problematikker. Disse problematikker kunne vise sig at være af kriminel karakter eller at nogle unge ville blive nødsaget til at leve på gaden. Hvis den sidste problematik blev virkeliggjort, så kan frontlinjemedarbejderne ikke udfører det sociale arbejde, da det nærmest ville være umuligt at opsøge den unge. En mangelvare er ligeledes billige boliger, da unge uddannelseshjælpsmodtager ikke kan få et kollegieværelse.

- Produktionsskolernes himmelflugt.

Jyllandsposten skriver følgende artikel;

Regeringen vil med sit udspil til en ny Forberedende Grunduddannelse til unge, som hverken er i job eller uddannelse, løfte sårbare unge væk fra kontanthjælp og hjælpe dem på ret kurs mod et svendebrev eller et job.

En del af udspillet skal finansieres ved at sætte alle de unge ned på den såkaldte skoleydelse, som regeringspartierne og Dansk Folkeparti sænkede i finansloven for 2017, så den i dag er mindre end SU og kontanthjælp (Jyllandsposten.dk)

Modul 4: Speciale

Men ifølge en ny undersøgelse fra Produktionsskoleforeningen kan den manøvre fra regeringen betyde, at mange unge vil fravælge det nye uddannelsesstilbud til fordel for kontanthjælp.

»Siden skoleydelsen blev skåret ned, har vi oplevet en flugt fra produktionsskolerne. De unge fravælger uddannelsesvejen, fordi de kan få en højere ydelse på kontanthjælp. Det kan hive tæppet væk under regeringens nye uddannelsesplan, hvis man får en lavere ydelse på skolebænken end på jobcentret,« siger sekretariatsleder i Produktionsskoleforeningen Axel Hoppe. Siden den lave skoleydelse trådte i kraft ved årsskiftet, er optaget på produktionsskolerne faldet med 30 pct. i forhold til sidste år, viser undersøgelsen. Alligevel vil regeringen udbrede ydelsen til alle 50.000 unge, der er i målgruppen for den Forberedende Grunduddannelse. De unge vil højst kunne modtage 5.416 kr. som udeboende og 1.515 kr. som hjemmeboende om måneden. Det møder kritik fra oppositionspartierne, der sidder med ved forhandlingerne om den nye uddannelsesindsats.

»Erfaringerne viser tydeligt, at den nedsatte skoleydelse får mange unge til at vende ryggen til uddannelse. Alarmklokkerne bør ringe, når regeringen vil udbrede ydelsen til flere sårbare unge, som netop skal væk fra kontanthjælp,« siger erhvervsskoleordfører Mattias Tesfaye (S).

Lars Løkkes prestigereform giver flere unge en gevinst ved at vælge kontanthjælp

Regeringen vil udbrede den lave skoleydelse til op mod 50.000 sårbare unge. Det går stik mod regeringens holdning om, at kontanthjælpen ikke må være højere end uddannelsesstøtte.

Der skal ikke være en økonomisk gevinst ved at vælge kontanthjælp i stedet for at sidde på skolebænken. Det slog et bredt flertal i Folketinget fast, da det i 2013 vedtog en kontanthjælpsreform, hvor kontanthjælpen til personer under 30 år blev barberet ned til SU-niveau.

»Det skal ikke være mere lukrativt for unge at være på kontanthjælp end på SU. Vi skal motivere unge til at få sig et job eller en uddannelse,« sagde Venstres daværende beskæftigelsesordfører, Ulla Tørnæs (Ibid.)

Sammenlignet med den Epikuræiske teori omkring mennesket er båret frem af de økonomiske incitamenter om hvad der bedst kan betale sig for den pågældende, er det ikke chokerende, at de unge som ikke er så boglige eller har andre udfordringer, alligevel vælger kontanthjælp frem for den mindre ydelse de vil kunne modtage på produktionsskolerne og derfor kan det tillige bidrage til, at der er en restgruppe af unge der stagnerer i kontanthjælpssystemet.

Konklusion.

Vi kan ud fra vores undersøgelse udlede følgende:

Det socialfaglige arbejde befinder sig i et spændingsfelt mellem de etiske værdier som frontlinjemedarbejderne besidder gennem deres socialfaglig viden og den regeringens beskæftigelsespolitik som er styret af de økonomiske managementteorier. Ligeledes ses det at ved implementeringen af reformen tilbage i år 2014, er den undersøgte kommune stadig ved at omorganisere sig for at omsætte beskæftigelsespolitikken til håndgribeligt socialt arbejde. Dette har betydning for såvel frontlinjemedarbejderne som de unge uddannelseshjælpsmodtagere som undersøgelsen påpeger. De manglende ressourcer gør at det sociale arbejde er i risiko for at blive udliciteret til andre aktører. Dette kan både være på baggrund af: det administrative arbejde og økonomien i kommunen, som spiller ind. Frontlinjemedarbejderne kan derfor miste den mere dybdegående kontakt med de unge - en kontakt som de selv eksplicit påpeger i undersøgelsen er nødvendig for at løfte den unge. Det etiske dilemma som gør sig gældende er om pligtetikken skal sættes før den etiske pluralisme i det sociale arbejde. Det ses tydeligt, at pligtetikken tilsidesætter den etiske pluralisme, da frontlinjemedarbejderne efterspørger flere til at varetage selve kontakten med de unge og derefter melde tilbage til kontoret. Vedrørende det administrative arbejde ses det, at frontlinjemedarbejderne godtager denne del af det sociale arbejde. Dette kan igen sættes i konsensus til pligtetikken.

Frontlinjemedarbejdernes socialfaglighed kommer eksplicit til udtryk ved sanktionsbegrebet og her fornemmes den etiske pluralisme som ser uligheder frem ligheder. Sanktionen bliver ikke benyttet efter den politiske hensigt, men som et redskab til at genskabe en relation med de unge, hvis de er udeblevet fra aktivitet eller samtale. Frontlinjemedarbejderne er ud fra deres faglige viden bevidst om, at en sanktion kan give den unge større sociale problemer og ekskludere dem yderligere. I visitationen den ene frontlinjemedarbejder bevidst om, at der kan være et visitations problem. Grundlæggende kan det siges, at informanten er bevidst om dette da hendes målgruppe er de uddannelsesparate unge og der opleves lovgivningen på området ikke at være tilstrækkelig. Når lovgivningen ikke opleves som tilstrækkelig for en gruppe af denne kategori, så har det betydning for det sociale arbejde som så ikke kan tilgodese den

Modul 4: Speciale

politiske målsætning, men samtidig heller ikke tilgodese denne gruppes behov. Dette bringer os videre til de uddannelsesrettet tiltag, hvor frontlinjemedarbejderne efterspørger flere individuelle forløb for de unge. Det kan derfor udledes, at de uddannelsesrettet tiltag og dermed regeringens helhedsorienteret indsats ikke tager højde for den mangfoldige og komplekse gruppe unge som uddannelseshjælpen henvender sig til.

Regeringens beskæftigelsespolitik anerkender ikke fuldt ud, at økonomiske incitamenter kan hindre at en gruppe unge kommer i uddannelse. Endvidere kan det føre til en større stigma af de unge, som grundet den politiske tankegang er nødsaget til at flytte fra eget hjem til et liv som hjemløs. Det er allerede en implicit stigma når det bliver italesat, at der er udsatte unge som skal "påtvinges" en uddannelse for at kunne blive en anerkendt medborger i samfundet. Tillige kan der udledes, at nogle de unge, ud fra et epikursk perspektiv tilsynladende gør sig dårligere end de egentlig er, dette med formål for, at opnå en større økonomisk frihed idet, hvis de kategoriseres til aktivitetsparat får de tildelt et aktivitetsparatstillæg eftersom velfærdssamfundet er bygget op på den devise, at borgere skal kompenseres hvis de ikke kan deltage på arbejdsmarkedet.

Endvidere kan der udledes, at borgerens retssikkerhed fortsat ikke er frontlinjemedarbejderens åbenlyse udgangspunkt i samarbejdet med borgeren idet der ses i perspektivering, at der er en markant differentiering i forhold til om man er blevet visiteret til dette, eftersom det beror på frontlinjemedarbejdernes egen forståelsesramme om den unge er i sådan et armod at man ikke vurderer den unge til åbenlys uddannelsesparat men i stedet skønner, at den unge har brug for en særlig og helhedsorienteret indsats.

Slutlig kan der udledes i undersøgelsen, at creaming princippet, beklageligvis er en akilleshæl i det bureaukratiske sociale arbejde med de unge der har komplekse og sammensatte problematikker ud over ledighed, dette skyldes med overvejende sandsynlighed, den manglende og ønskede ressource tilgang som der er påkrævet i arbejdet med de unge udsatte. i forhold til lovgivning samt retssikkerhedsloven skal der fordres en helhedsorienteret indsats for at bidrage til, at den unge kommer tættere på uddannelse og dermed i ordinært arbejde.

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

Bibliografi

- Andersen, I. (2013). *Den skindbarlige virkelighed - vidensproduktion i samfundsvidenskaberne* (5 udg.). Samfundslitteratur.
- Arbejdsmarkedrekruttering. (04. april 2014). Hentede 03. marts 2017 fra Downloads/2014_04_14_Manual_til_uddannelseshjælp%20pdf.pdf
- Baadsgaard, K., Jørgensen, H., Nørup, I., Olesen, & Peter, S. (2012). Ændringer i den faglige praksis og kvalificering på det beskæftigelsespolitiske område. I *Fra Klientorienteret arbejde til administrativt arbejde* (Årg. Kompendium "socialt arbejde på beskæftigelses-/arbejdsmarkedsområdet, modul 4, bind 1.). Tidsskrift for arbejdsliv.
- Bømler, T. (2011). *Fra socialstat til kontrolstat* (1 udg.). Gyldendal Akademisk forlag.
- Bundesen, P., & Hansen, C.-A. (2011). *Kommunal økonomisk styring - på det sociale område* (1 udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Caswell, D., & Høybye-Mortensen, M. (2011). Så smækker vi kassen i! Sanktioner som redskab i kommunernes håndtering af kontanthjælpsmodtagere. I D. Caswell, & M. Høybye-Mortensen, *Så smækker vi kassen i!* (4 udg.). Tidsskrift for arbejdsliv.
- Dalberg-Larsen, J., & Kristiansen, B. L. (2014). *Lovene og Livet. En retsociologisk grundbog* (6 udg.). Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.
- Ejrnæs, M. (2004). Myten om faglig enighed. *Uden for nummer* (9).
- Ejrnæs, M. (2008). *Teori og empati - faglighed i relationsprofessionerne* (Årg. Kompendium). København Akademisk forlag.
- Ejrnæs, M., & Guldager, J. (2008). *Helhedssyn og forklaring*. Akademisk Forlag.
- Goffman, E. (2014). *Stigma - om afvigernes sociale identitet* (2 udg.). Samfundslitteratur.
- Goli, M., & Louise, H. (2012). *Beskæftigelsespolitik og socialt arbejde - i teori og praksis* (1 udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Guldager, J., & Skytte, M. (2015). *Socialt arbejde Teorier og perspektiver* (1 udg.). Akademisk Forlag København.
- Hansen, S. J. (2014). *Professionelle i velfærdsstaten* (2 udg.). Hans Reitzels Forlag.
- Healy, K. (2014). *Socialt arbejde i teori og kontekst* (1 udg.). Akademisk Forlag København.
- Højlund, P., & Juul, S. (2015). *Anderkendelse og dømmekraft i socialarbejde* (2 udg.). Hansreiczels Forlag.
- Højlund, P., & Juul, S. *Udkast til en kritisk normativ teori for socialt arbejde*. Roskilde universitet.

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale

Honneth, A. (2006). *Kamp om anderkendelse* (1 udg.). Hansreiczels Forlag.

Hutchinson, G. S. (2006). *Modeller i socialt arbejde* (2 udg.). Hans Reitzels forlag.

induktion & deduktion. (u.d.). Hentede 19. april 2017 fra www.hvadvilduvide.dk/metode/induktion-og-deduktion/

Jensen, P. H., & Prieur, A. (2015). *Socialt Arbejde i en foranderlig verden* (1 udg.). (M. Harder, & M. A. Nissen, Red.) Akademisk Forlag, København.

Jensen, P. H., & Priuer, A. (2015). Velfærdsstat, solidaritet og 'bundgrupperne'. I M. Harder, & M. Nissen Appel, *Socialt arbejde i en foranderlig verden* (1 udg.). Akademisk Forlag, København.

Juul, S., & Pedersen, K. B. (2016). Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet. I S. P. Olesen, M. Frederiksen, M. Monrad, D. Caswell, S. Juul, & P. Ringø, *Kompendium i fagområdet "videnskabsteori og forskningsmetoder"*.

Jyllandsposten.dk. (u.d.). *Jyllandsposten*. Hentede 23. juni 2017 fra www.jyllandsposten.dk/protected/premium/indland/ECE9644205/loekkes-prestigereform-giver-flere-unge-en-gevinst-ved-at-vaelge-kontanthjaelp

Kora. (u.d.). *Kora*. Hentede 23. juni 2017 fra www.kora.dk/udgivelser/udgivelse/i6955/%C3%98konomisk-straf-bringer-ikke-kontanthjaelpsmodtagere-i-job

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview. introduktion til et håndværk* (2 udg.). Hans Reitzels Forlag.

Larsen, A. K. (2010). *En enklere metode* (1 udg.). Akademisk Forlag.

Ramian, K. (2012). *Casestudie i praksis* (2 udg.). Hans Reitzels Forlag.

Statistikbanken. (2017). Hentede 13. juli 2017 fra www.statistikbanken.dk/statbank5a/selectvarval/saveselections.asp

weshelter. (u.d.). Hentede 07. maj 2017 fra [www.weshelter.dk/blog/2014/06/11/kontanthjaelsreformen-sender-unge-paa-overlevelshjaelp/](http://weshelter.dk/blog/2014/06/11/kontanthjaelsreformen-sender-unge-paa-overlevelshjaelp/)

www.avisen.dk. (2015). Hentede 21. juli 2017 fra https://www.avisen.dk/fejl-i-kommunerne-unge-arbejdsloese-bliver-fejlvisit_315575.aspx

www.dst.dk. (2011). Hentede 21. maj 2017 fra [danmarksstatistikken: http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/levevilkaar/offentligt-forsogede/kontanthjaelp](http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/levevilkaar/offentligt-forsogede/kontanthjaelp)

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg.

Modul 4: Speciale